

veteraneninstituut

Veteraneninstituut Jaarverslag 2015

Jaarverslag 2015

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inleiding	5
1 Activiteiten vanuit de opdracht	6
2 Jaarthema	8
3 Activiteiten gericht op de samenleving	9
4 Activiteiten gericht op veteranen en hun relaties	14
5 Activiteiten gericht op de interactie met Defensie	23
6 Activiteiten gericht op diverse kennisdoelgroepen	24
7 Interne activiteiten	27
Bestuur	27
Financiën	27
Verzuim	28
Scholing	28
Mutaties personeel	28
Formatie/bezetting	29
Vrijwilligers	29
Personeelsvertegenwoordiging	30
Bijlagen	31
A. Verstrekte treinkaarten 2015	31
B. Aanwezigheid bij (veteranen) activiteiten	31
C. Werkbezoeken aan het Vi	32
D. Programma's begeleid lotgenotencontact	32
E. Publicaties en presentaties	33
F. Jaarrekening	34
G. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	36
H. Overzicht afkortingen	37
Colofon	39

Voorwoord

Door dr. Gerrit Valk,
voorzitter Raad van Bestuur

Veteranen. Onze missie.

25 jaar na de eerste veteranennota, 15 jaar na de oprichting van het Veteraneninstituut en 10 jaar na de eerste Nederlandse Veteranendag staat het veteranenhuis er prima bij, concludeerde de Hoofddirecteur Personeel van Defensie onlangs. Hij voegde er wel wat aan toe, namelijk dat de inrichting van dat huis nog her en der verbetering behoeft en dat onderhoud nodig blijft.

Al deze conclusies onderschrijf ik van harte. We moeten verder, het moet beter, maar we mogen wel met voldoening terugblikken op de mooie resultaten die we in 2015 met het werken in en aan het veteranenhuis hebben bereikt, zowel in als vanuit Doorn.

'Veteranen in beeld' was in 2015 ons jaarthema en daaraan is samen met veteranen en onze partners op overtuigende wijze een gevarieerde invulling gegeven. Zo brachten we niet al te lang geleden tijdens de Veteranenlezing de vrouwelijke veteranen nadrukkelijk over het voetlicht. Vlak voor de zomer kregen juist de veteranen van de strijd in Mei 1940 tijdens een boekpresentatie in Doorn een gepast erepodium, met in hun midden een trotse minister van Defensie. Nadrukkelijker in beeld kwamen ook de veteranen in werkelijke dienst, zelfs als hoofdrolspelers in onze huisstijl. Kijk er het fraaie omslag van dit jaarverslag maar eens op na!

Maar het bleef niet bij veteranen in beeld. Wij lieten ze in 2015 ook weer volop aan het woord: als bevlogen gastspreeker voor de klas, als gewilde speeddater op tien bevrijdingsfestivals, als kleurrijk schrijver van een boek over inzet in Nederlands-Indië, als boeiend verteller in Checkpoint en – last but not least - als gewaardeerd respondent van onze onderzoeken. Die onderzoeken bevestigden in 2015 dat het met de meeste veteranen gelukkig goed gaat en dat zij vooral positief terugblikken op hun missies. Vetera-

nen blijken over het algemeen ook erg tevreden over onze dienstverlening. Via het inmiddels op volle toeren draaiende Veteranenloket, waarop veteranen in de loop van 2015 steeds vaker een beroep deden, en met het verstrekken en helpen uitreiken van duizenden Draaginsignes Nobelprijs VN-militairen bereikte die dienstverlening het afgelopen jaar overigens een ongekennde hoogte.

Veteranen zijn onze missie. Tevreden veteranen zijn een geslaagde missie. Dat gold in 2015. Dat geldt dit jaar en dat zal ook de komende jaren gelden. De missie kan niet slagen zonder gemotiveerde medewerkers die dag in dag uit willen laten zien dat onze kernwaarden – betrouwbaar, betrokken, deskundig en dienstverlenend – meer dan zomaar een paar mooie termen zijn. Uit het medewerkerstevredenheidsonderzoek blijkt gelukkig dat het met die motivatie wel goed zit. Onze mensen geven het werken bij het Veteraneninstituut en het werken voor veteranen een hele dikke voldoende. Dat geeft mij het vertrouwen dat het veteranenhuis er eind 2016 nog steviger en mooier bij zal staan.

Inleiding

Het Veteraneninstituut (hierna: Vi) voert een belangrijk deel van het door het Ministerie van Defensie vastgestelde veteranenbeleid uit. Jaarlijks leggen we voorgenomen activiteiten vast in een activiteitenplan waaraan een begroting is gekoppeld. Dit jaarverslag biedt een overzicht van de uitgevoerde activiteiten in het jaar 2015.

Afdelingen en werkzaamheden

De werkzaamheden worden binnen het Vi uitgevoerd door de staf en drie afdelingen: het Veteranenloket, het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) en de afdeling Communicatie en Maatschappelijke Erkenning (CME).

Het Veteranenloket heeft twee functies, te weten zorgcoördinatie en dienstverlening. Voor de receptie en dienstverlening heeft het Vi een tiental medewerkers zelf in dienst en voor de zorgcoördinatie werkt een twintigtal medewerkers op detachingsbasis. De receptie behandelt het inkomend telefoon- en mailverkeer en de brievenpost. De receptie leidt zorgvragen door naar sectie zorgcoördinatie en dienstverleningsvragen naar sectie dienstverlening (of een van de andere Vi-afdelingen). Zorgcoördinatie neemt contact op met de cliënt en zorgt er voor dat zijn/haar zorgvragen op de juiste plek belanden en zorgvuldig worden behandeld. De zorgvragen kunnen van materiële aard zijn en/of een psychosociaal karakter hebben. De zorgcoördinator blijft gedurende de gehele periode van zorgverlening het aanspreekpunt voor de cliënt. Dienstverlening verstrekt veteranenpassen, levert diensten die aan de veteranenpas zijn gekoppeld en ondersteunt de administratieve organisatie rondom veteranenactiviteiten in de volle breedte.

Medewerkers van het KOC zijn verantwoordelijk voor het beantwoorden van vragen (intern/extern), voor het verzamelen, analyseren, bewerken en naar doelgroepen en partners uitdragen van kennis en voor het uitvoeren, begeleiden, ondersteunen en stimuleren van onderzoek naar voor het veteranenbeleid relevante thema's.

De afdeling CME houdt zich onder meer bezig met voorlichting, het organisatorisch en publicitair ondersteunen van veteranenevenementen en het in de samenleving uitdragen van kennis over veteranen en hun ervaringen. Zodoende vallen de activiteiten van het educatieve programma 'Veteraan in de Klas' onder deze afdeling.

Binnen de staf is vanuit de gezamenlijke Diensten Geestelijke Verzorging (DGV) van de krijgsmacht een coördinerend geestelijk verzorger actief. Ook wordt in opdracht van Defensie het secretariaat gevoerd van de Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden (CADIG).

Het Vi heeft bijna vierhonderd vrijwilligers. Zij zetten zich in voor het educatieve programma 'Veteraan in de Klas', als voorlichter, als algemeen ondersteuner of als geestelijk verzorger.

Samen staan we sterk

Veel activiteiten zijn ontplooid in samenwerking met partners binnen en buiten Defensie. We noemen in het bijzonder het Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten en Decoraties (U-VRD Defensie), het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV), het Veteranen Platform (VP), Stichting de Basis, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers (BNMO), het Nationaal Comité Veteranendag (NCVD) en de Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek (RZO).

Ook de contacten met onder andere de Inspecteur der Krijgsmacht (IGK, tevens Inspecteur der Veteranen), de samenwerkende Veteranen Ontmoetingscentra (VOC's), het fonds, de Oorlogsgravenstichting, het Nationaal Comité 4 en 5 mei, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), de Nederlandse Defensie Academie (NLDA), de afdeling Trends, Onderzoek en Statistiek (TOS Defensie) en het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek (KTOMM) zijn bijzonder waardevol.

Samen met de leden van de Contactraad Uitvoering Veteranenbeleid (CUV) wordt een visie ontwikkeld over de kenmerken en inrichting van het veteranenlandschap en de behoefte aan erkenning, waardering en (na)zorg over tien jaar, dit ter ondersteuning van beleidsontwikkeling. De bestaande Contactraad is uitgebreid en daarmee een soort Rondetafelconferentie van beleidsmakers, uitvoerders defensiebeleid, belangenverenigingen, dienstverleners, zorgbieders en geldverstrekkers. Voor 2015 was de focus in het bijzonder gericht op de doorontwikkeling van het Veteranenloket.

Tot slot heeft het Vi in 2015 nauw samengewerkt met Stichting Onbekende Helden en Stichting Ondersteuning Veteranen Activiteiten in oprichting om de kortingen voor veteranen overzichtelijk te presenteren in een mobiele app en een website.

1. Activiteiten vanuit de opdracht

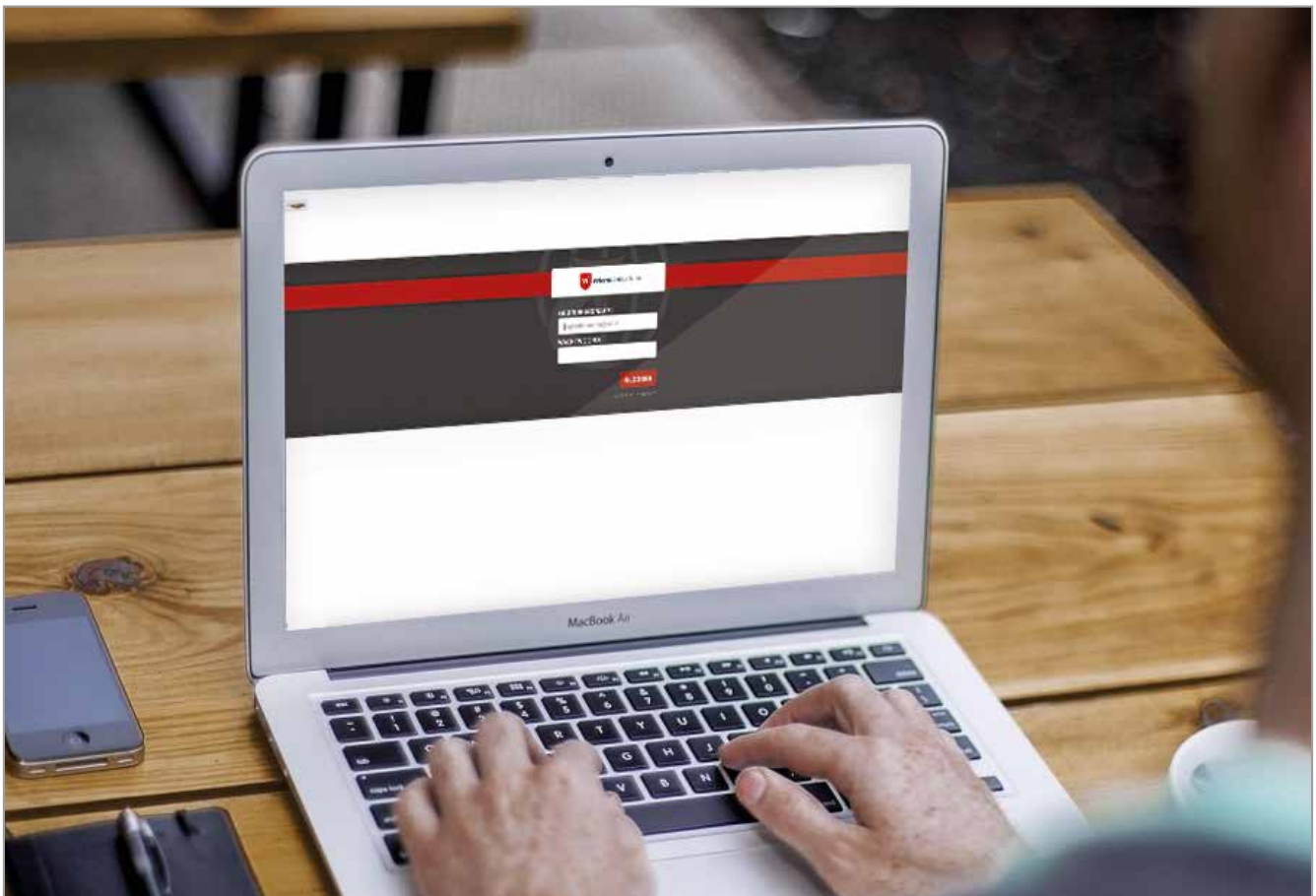
De activiteiten vanuit de opdracht maken activiteiten naar meerdere doelgroepen mogelijk, zijn voorwaarde scheppend voor het realiseren van meerdere effecten en doelen en vormen de ruggengraat voor tal van dagelijkse werkzaamheden op gebied van dienstverlening, kennis en communicatie.

Veteranenloket

In 2015 is de bekendheid van het Veteranenloket gegroeid. Het loket ontving 25.286 telefonische aanmeldingen, waarvan 5% zorgvragen betrof. De overige telefonische aanmeldingen/vragen betroffen de algemene dienstverlenende activiteiten, zoals het aanvragen van een veteranenpas of het inschrijven voor deelname aan een veteranenevenement. Voor een deel van deze activiteiten kunnen veteranen gebruikmaken van 'Mijn Vi'. Hierin kunnen ze diensten zelf digitaal regelen en ontvangen ze automatisch een antwoord of een bevestiging.

Naast de telefonische aanmeldingen ontving het Veteranenloket ook 1.004 aanmeldingen per e-mail. Dit betrof zorg- en dienstverleningsvragen. De zorgvragen waren zowel materieel als immaterieel van aard en werden doorgeleid naar de zorgcoördinatoren. De caseload van zorgcoördinatie groeide in 2015 van 1.367 naar 1.743 actieve cases. Daarbij signaleert het Veteranenloket dat de nieuwe aanmeldingen voornamelijk veteranen betreft die zijn uitgezonden naar Libanon, Bosnië, Irak en Afghanistan. De groep 'oudere veteranen', die het Veteranenloket benadert, neemt af.

Mijn Vi

In reactie op zorgvragen werden in 2015 1.729 huisbezoeken bij de veteraan en/of diens relatie afgelegd. Door de gestage groei in caseload – mede veroorzaakt door de toenemende bekendheid van het Veteranenloket – is de capaciteit zorgcoördinatie niet langer toereikend en zullen in 2016 maatregelen moeten worden getroffen.

In 2015 is een evaluatie van het Veteranenloket uitgevoerd. In dit onderzoek is – mede aan de hand van het INK-model (managementmodel) – de werking van het Veteranenloket onderzocht. In de evaluatie staan de primaire processen centraal, inclusief de koppelvlakken tussen het Veteranenloket en de samenwerkingspartners, zoals maatschappelijk werk, ABP/BRD (Bijzondere Regelingen Defensie), Operationele Commando's (OPCO's) en nuldelijns ondersteuning. Daarnaast is de kwaliteit rondom de zorgplannen getoetst en is de waardering van de dienst- en zorgverlening door cliënten en belanghebbenden onderzocht. De rapportage wordt in het eerste kwartaal van 2016 aangeboden. Vervolgens maken de betrokken partijen afspraken over het realiseren van verbeteringen.

Veteranen Registratie Systeem (VRS)

In 2015 heeft Defensie verbeteringen aangebracht in het VRS en is een plan van aanpak opgesteld om helderheid te verkrijgen over de status van militairen die om uiteenlopende redenen kort in een missiegebied verblijven en niet (altijd) organiek tot de daar opererende eenheid behoren (werkbezoek, onderhoud et cetera). Er is nog geen nader onderzoek

verricht naar het integreren van het VRS met het systeem Exact Synergie van het Vi. Het aanmerken van een aantal bijzondere groepen ingezette militairen als veteraan (met name personeel ingezet in geheime missies) verloopt moeizaam.

Exact Synergy Enterprise

Naast het VRS als informatiebron beschikt het Vi over het bedrijfsvoering ondersteuningssysteem Exact Synergy Enterprise met daarin ondergebracht een adressenbeheersysteem. Dit bevat onder meer de veteranenpasadministratie. Mutaties van NAW-gegevens van in Nederland wonende veteranenpashouders worden periodiek uit het VRS gehaald. Aanvullend worden in het buitenland woonachtige veteranen getraceerd via ambassades en diverse veteranenorganisaties. Na lokalisatie worden deze benaderd om ook hen in het bezit te stellen van het Draaginsigne Veteranen en een recent exemplaar van Checkpoint. Tevens ontvangen zij (digitaal) een aanvraagformulier voor een veteranenpas.

2. Jaarthema

Voor de periode 2015-2018 is het jaarthema ‘Veteranen in beeld’, waarbij ieder jaar het zwaartepunt bij een andere categorie veteranen zal liggen of bij een activiteit waarmee deze publiekelijk nadrukkelijk over het voetlicht komt. In 2015 lag het zwaartepunt bij de oudste veteranen, uiteraard met het oog op de viering van 70 jaar vrijheid en hun bijdrage daaraan.

Veteranen en de arbeidsmarkt

Als vervolg op het jaarthema van 2013 en 2014 ‘Veteranen en de arbeidsmarkt’ heeft het KOC van het Vi in januari 2015 een expertmeeting georganiseerd bij de Zwaluwenberg in Hilversum. Diverse deskundigen, werkgevers en veteranen waren hierbij aanwezig. Uit deze meeting is onder andere een werkgroep ontstaan, waaruit het samenwerkingsverband ‘Banen voor Veteranen’ is gecreëerd. Op 5 juni 2015 vond in Doorn de bijeenkomst ‘Veteraan, de arbeidsmarkt op’ plaats, waar ongeveer honderd veteranen aanwezig waren. Tijdens deze bijeenkomst is de website www.banenvoorveteranen.nl gelanceerd. Op deze website vinden werkzoekende veteranen en werkgevers elkaar. Ook kunnen veteranen hulp krijgen in de vorm van begeleiding en bemiddeling naar ander werk. Voor 2016 zijn vervolgbijeenkomsten voorzien. Tevens is het Vi gaan samenwerken met de stichting Onbekende Helden, die zich onder meer richt op arbeidsbemiddeling voor (gewonde/getraumatiseerde) veteranen.

‘Veteranen in beeld’

Voor de periode van 2015 tot en met 2018 is het jaarthema als gezegd ‘Veteranen in beeld’. Hierbij ligt het zwaartepunt ieder jaar bij een andere categorie veteranen of bij een activiteit. Met het oog op de viering van 70 jaar vrijheid lag het zwaartepunt in 2015 bij de veteranen van de Tweede Wereldoorlog. Dit heeft op diverse manieren gestalte gekregen, met als meest in het oog springend de uitgave van het op de eigen interviewcollectie gebaseerde boek *Militaire Ooggetuigen. De strijd in mei 1940*. De auteur Gielt Algra overhandigde op 15 juni 2015 het eerste exemplaar aan de minister van Defensie, Jeanine Hennis-Plasschaert. Hierbij waren onder andere een twintigtal Meidagenveteranen aanwezig van wie de oorlogservaringen een plek in het boek hebben gekregen.

Bij het in beeld brengen van de oudere veteranen is op verschillende manieren de link met jongere veteranen en veteranen in werkelijke dienst gelegd, bijvoorbeeld tijdens de Veteranenlezing op 9 november 2015 over vrouwelijke

veteranen. Hierbij waren onder andere vrouwelijke veteranen van uiteenlopende leeftijd en jonge vrouwelijke veteranen in werkelijke dienst aanwezig. De Veteranenlezing en de daar gepresenteerde onderzoeksresultaten kregen zowel in ‘veteranenland’, intern Defensie als in de media veel positieve aandacht.

In het kader van het thema ‘Veteraan in beeld’ zijn verschillende communicatiemiddelen ontwikkeld. Regelmatig is de diversiteit van veteranen belicht door verhalen over verschillende missies te vertellen, het voor het voetlicht brengen van veteranen van verschillende leeftijden en krijgsmachtdelen en het overbrengen van de meest uiteenlopende ervaringen op de website en te delen via de verschillende mediakanalen. Hierbij zijn in 2015 vaker videobeelden gebruikt. Deze filmpjes zijn goed gedeeld en ook gesponsord vertoond op Facebook.

Ooggetuigen

3. Activiteiten gericht op de samenleving

Beeldvorming van en waardering voor veteranen liggen in elkaars verlengde. Het gaat om kennisoverdracht en het met elkaar in contact brengen van veteranen en samenleving. De media spelen een belangrijke rol in de beeldvorming en sommige media benadrukken verhoudingsgewijs wat vaker de negatieve gevolgen van een uitzending voor veteranen dan de positieve.

Het Vi heeft zich ten doel gesteld de samenleving actief met de juiste kennis en inzichten te helpen aan een genuanceerd beeld van veteranen. Overkoepelende communicatieboodschap: een veteraan is iemand met bijzondere ervaringen en verdiensten die waarde toevoegt aan de maatschappij. En hoe er ook gedacht wordt over veteranen, de samenleving heeft grote waardering voor hen (zie hiervoor bijvoorbeeld het onderzoeksrapport *Nederland aan het woord. Veteranen en Veteranendag 2015*).

Uit herhaald onderzoek (onder meer het jaarlijkse onderzoek *Kerngegevens veteranen*) blijkt echter dat lang niet alle veteranen zich gewaardeerd voelen. Hoe hebben we in 2015 nu de maatschappij bereikt en de relatie veteranen-samenleving verstevigd?

Publieke opinieonderzoek/vragenlijst-onderzoek

Het jaarlijkse publieke opinieonderzoek van het Vi werd in 2015 samengevoegd met het publieke opinieonderzoek van het NCVD en liep mee met de Imagomonitor Defensie van de afdeling TOS. Het samengevoegde opinieonderzoek moest duidelijk maken hoe het met de maatschappelijke waardering voor veteranen is gesteld, welk beeld het Nederlandse publiek van veteranen heeft en hoe het met het maatschappelijk draagvlak voor belangrijke onderdelen van het veteranenbeleid is gesteld.

Het publieke opinieonderzoek is in drie peilingen (juli, augustus en september) door TNS\NIPO uitgevoerd. De resultaten zijn openbaar via de website van het Vi en bevestigen het beeld van de laatste jaren: (1) een meerderheid van de bevolking heeft (veel) waardering voor veteranen; (2) een overgrote meerderheid heeft een positief beeld van veteranen en (3) er is breed maatschappelijk draagvlak voor het uiten van bijzondere waardering en het bieden van optimale nazorg voor veteranen.

Om helder te krijgen in welke mate veteranen zich gewaardeerd voelen en hoe zij zelf oordelen over de belangrijkste onderdelen van het veteranenbeleid wordt sinds 2014 jaarlijks de vragenlijst *Kerngegevens veteranen* uitgezet onder een steekproef uit het veteranenpasbestand. Delen van deze

vragenlijst zijn ook bedoeld om beter zicht te krijgen op de wensen en behoeften van veteranen.

Het onderzoek *Kerngegevens veteranen* is in 2015 volgens plan in het najaar uitgevoerd onder circa 1.750 mannelijke en 1.750 vrouwelijke veteranen (respons 43%). De resultaten bieden inzicht in hoe veteranenpashouders denken en oordelen over onderdelen van het veteranenbeleid, over dienstverlening aan veteranen en tevens in welke mate zij zich gewaardeerd voelen, wat de invloed van de uitzending is op hun leven en in welke mate zij gezondheidsklachten hebben en daarvoor hulp krijgen. De resultaten (positief beeld, weinig verschil tussen mannen en vrouwen) worden in het voorjaar van 2016 bekend gesteld via onder meer *Checkpoint* en de website van het Vi. Het evaluatieonderzoek Nederlandse Veteranendag, dat de afgelopen jaren separaat werd uitgevoerd, maakte in 2015 in verkorte vorm deel uit van het onderzoek *Kerngegevens veteranen*.

Educatief programma 'Veteraan in de Klas'

De betrokkenheid van het Vi bij het educatief programma van het NCVD is in personele en financiële zin substantieel veranderd. Twee projectmedewerkers komen structureel volledig voor rekening van het Vi. Het Vi betaalt ook de administratieve ondersteuning. De bemiddeling tussen de belangstellende scholen en gastsprekers gebeurt zoveel als mogelijk door regiocoördinatoren (vrijwilligers), onder auspiciën van het Vi. Het Vi vergoedt de kosten van deze vrijwilligers (denk aan reiskosten voor de gastdocenten, de kosten verbonden aan certificering, de organisatie van training- en evaluatiesessies etc.).

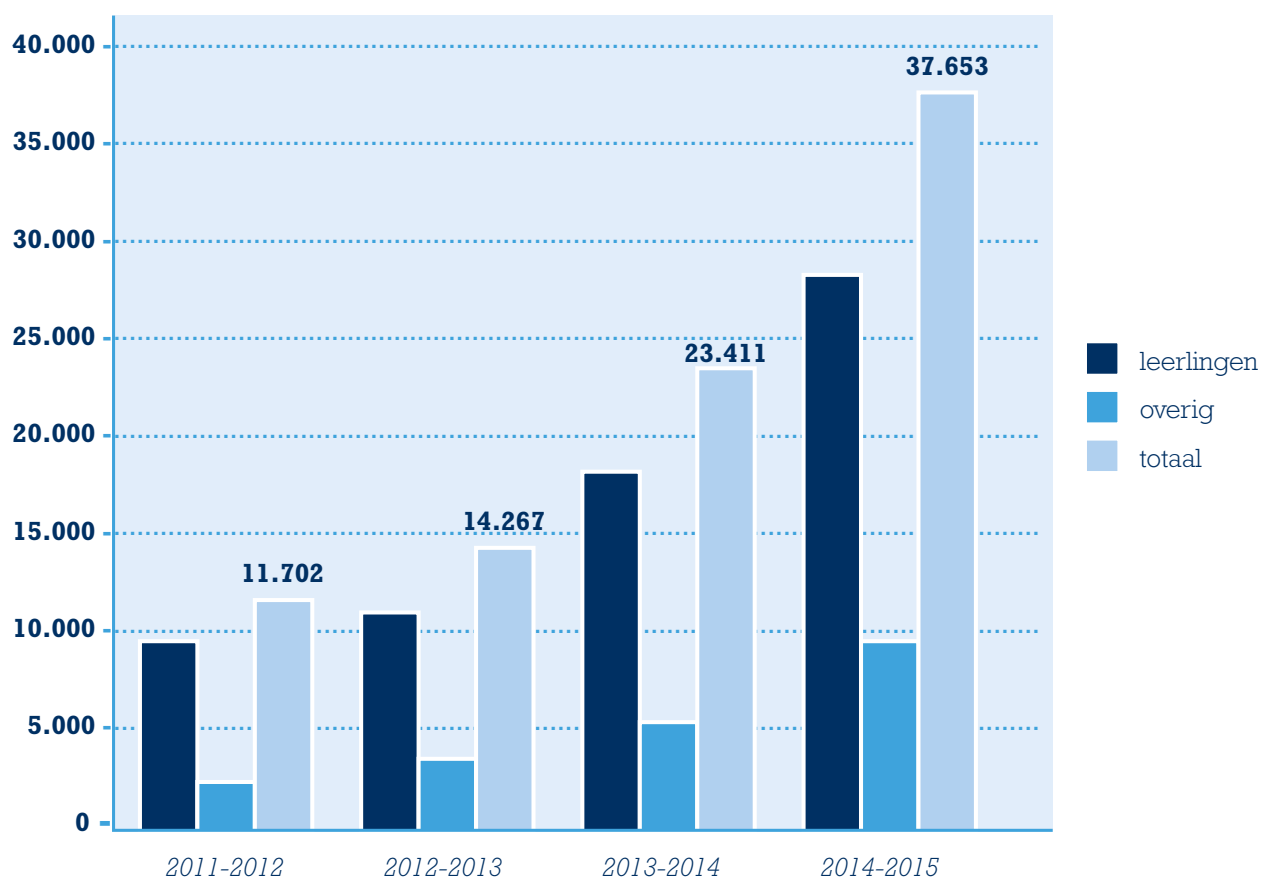
In de uitvoering is het educatief programma een Vi-activiteit met een grote eigen verantwoordelijkheid voor groei en kwaliteit. Het programma is inmiddels volledig geïntegreerd in de eigen organisatie. De supervisie namens het NCVD is neergelegd bij de 'regisseur educatieve projecten' van de Stichting Nederlandse Veteranendag (NLVD), die wordt betaald door de Stichting NLVD en deels logistiek wordt ondersteund door het Vi. Hij behoudt de helikopterview en is binnen het campagneteam van de NCVD verantwoordelijk voor de educatie.

Cijfers schooljaar 2014-2015 (september 2014 tot en met juli 2015)

bereikte scholen	502
aantal gastlessen	1.002
aantal ingezette gastsprekers	148
bereikte leerlingen	28.272
aantal bijzondere verzoeken	213
veteranen ingezet bijzondere verzoeken	32
daarmee bereikt	9.381
totaal bereik	37.653

In het schooljaar 2014-2015 zijn 37.653 leerlingen bereikt, verdeeld over 339 basisscholen, 134 middelbare scholen en 29 scholen in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs. In de afgelopen jaren is de groei in het aantal bereikte leerlingen enorm geweest. Om dit te visualiseren is de volgende staafdiagram gemaakt.

Trainingen

In het vrijwilligersbeleid is de eis opgenomen dat alle vrijwilligers van het educatieve programma 'Veteraan in de Klas' een didactische training volgen alvorens zij voor de klas mogen staan. Het afgelopen schooljaar (2014-2015) hebben er op verschillende locaties in het land zes trainingen plaatsgevonden. Daaraan hebben 62 vrijwilligers deelgenomen. Door de voorbereiding van het Team Educatie hebben meer trainingen kunnen plaatsvinden en zijn er speciale dilemma-trainingen georganiseerd.

Dilemmaprogramma

Het dilemmaprogramma 'Wat zou jij beslissen' neemt in populariteit toe. Het afgelopen schooljaar zijn er 66 dilemmalessen op 23 scholen en instellingen (musea) gegeven waarmee 2.124 leerlingen zijn bereikt. Vanaf 2016 gaat het Vi samenwerken met de ROC-opleiding Veiligheid en Vakmanschap (VeVa). Het dilemmaprogramma zal dan een vast onderdeel van die opleiding vormen.

Toekomst

Hoewel de stijgende lijnen in bovenstaande grafiek een verdere groei in leerlingenbereik doet verwachten, ligt de focus voor schooljaar 2015-2016 op het verbeteren (profes-

Veteraan in de klas

sionaliseren) van verschillende processen. Zo is er al een verbeteringslag gemaakt in de kwaliteit zowel van de gastspreekers als de inhoud van de organisatie, is het administratieve proces onder de loep genomen, zijn er Verklaringen Omtrent Gedrag (VOG) opgesteld en ingevuld en is er meer bekendheid gegenereerd door een eigen Facebookgroep en een filmpje dat gemaakt is door een student van de School voor Journalistiek. Dit filmpje is gesponsord ingekocht gericht op docenten via Facebook. Ondanks dat het accent lag op kwaliteit en consolidatie liet het begin van schooljaar 2015-2016 wederom een groei zien.

Interviewcollectie Nederlandse Veteranen (ICNV)

In 2011 is het Interviewproject Nederlandse Veteranen voltooid en is de collectie beschikbaar gesteld voor gebruik. De collectie is opgeslagen, geconservéerd en ontsloten door DANS. De collectie bevat inmiddels ruim 1.200 interviews en is in 2015 uitgebreid met een dertigtal interviews, waaronder met vrouwelijke veteranen, veteranen van recentere vredesmissies (1990-heden) en enkele oudere veteranen. In 2015 is tevens het deelproject 'thuisfrontinterviews' afgerond dat mede dankzij steun van het fonds en de Gezamenlijke Thuisfrontcomités in 2013 was gestart. Het eindresultaat daarvan is een deelcollectie (geluid én beeld) van circa zestig interviews met partners van veteranen en met enkele ouders van veteranen, dat in het voorjaar van 2016 zal worden gepresenteerd tijdens een symposium over het thuisfront. Verder is de collectie in 2015 administratief volledig 'opgeschoond' en beter beschreven. Hierdoor zijn meer dan honderd restricted interviews publiek toegankelijk geworden en is een schijf met de complete, uitgebreide collectie aan DANS overhandigd, zodat het volledig openbare gedeelte van de collectie up-to-date is en het accent kan komen te liggen op het toegankelijker en bekender maken van de collectie. Het *restricted* deel van de collectie kan met behulp van een speciaal aanvraagformulier bij het Vi beluisterd worden. In juni 2015 is het boek *Militaire Ooggetuigen. De strijd in mei 1940* gepubliceerd. Dit boek is grotendeels gebaseerd op in de interviewcollectie beschikbare interviews met veteranen betrokken bij de strijd in de meidagen van 1940.

Presentie op bijeenkomsten en evenementen

Het Vi ondersteunde in 2015 bijna dagelijks uiteenlopende activiteiten en evenementen, hetzij door voorlichting of het leveren van informatie (zoals concept-toespraken), hetzij door een andere actieve rol. Sommige waren specifiek gericht op de primaire doelgroep, maar vaak werden verschillende doelgroepen (mede) gediend, waaronder groepen in de Nederlandse samenleving. Voorbeelden van dergelijke bijeenkomsten/evenementen zijn: herdenkingen (diverse lokale herdenkingen en nationaal in Wageningen, Amsterdam en Roermond), fakkeltocht Monument Vredesoperaties, reünies, inloophuizen en veteranencafés, veteranendagen van de OPCO's, voorlichtingsbijeenkomsten, filmvoorstellingen, theateroptredens, beurzen, bevrijdingsfestivals, lokale en regionale veteranendagen, de Taptoe Ahoy, boekpresenta-

ties, symposia, congressen, expertmeetings, et cetera. Ook werden enkele groepen uit de samenleving in Doorn ontvangen en voorgelicht over veteranen, zoals de Soroptimisten Utrechtse Heuvelrug en diverse Lionsclubs. Tevens bezochten vertegenwoordigers namens het Vi regelmatig bijeenkomsten in veteranencafé's en veteranen ontmoetingscentra.

Bevrijdingsfestivals

4 en 5 mei zijn onlosmakelijk verbonden met veteranen. 70 jaar geleden bevrijdden militairen ons land en anno 2015 zijn er nog steeds militairen die zich wereldwijd inzetten voor vrede, veiligheid en vrijheid. Veteranen kunnen daarom als geen ander vertellen hoe het is om niet in vrijheid te leven en bij te dragen aan de vrijheid van anderen. Op verzoek van en in nauw overleg met het Nationaal Comité 4 en 5 mei is het Vi al jarenlang betrokken bij verschillende onderdelen van de herdenking en viering van 4 en 5 mei in Nederland. Zo stelt het Vi, in samenwerking met het VP het detachement van zestig postactieve veteranen samen die op 4 mei tussen het Paleis en het Monument op de Dam een erecouloir vormen. Op 5 mei organiseerde het Vi op tien officiële bevrijdingsfestivals 'Speeddaten met veteranen', waarbij veteranen van allerlei leeftijden en allerlei inzetgebieden met festivalgangers spraken over het thema vrijheid. Vermeldenswaard is dat onder andere minister president Rutte zich persoonlijk op de hoogte kwam stellen van de gang van zaken in de stand in Vlissingen. Diverse media hebben aandacht besteed aan

de inzet van veteranen voor het welslagen van de bevrijdingsfestivals. Deze activiteit is zo goed gewaardeerd dat op aandrang van bevrijdingsfestivals en het Nationaal Comité 4 en 5 mei is besloten om in 2016 op alle veertien festivals aanwezig te zijn.

Lezingen en symposia

Mede uit oogpunt van kennisoverdracht richting de samenleving en het genereren van media-aandacht organiseerde het Vi in 2015 – alleen of samen met anderen – een expertmeeting over veteranen in de arbeidsmarkt (Hilversum, 23 januari), twee boekpresentaties (Doorn, 15 juni: *Militaire Ooggetuigen. De strijd in mei 1940*; 11 december: *Succes in een verloren oorlog*), een expertmeeting over mentale weerbaarheid bij politie en militairen (Breda, 13 november) en de Veteranenlezing (Zeist, 9 november) over vrouwelijke Veteranen. Verder verzorgden onderzoekers van het Vi op verzoek, zelf geïnitieerd of in samenwerking met anderen inhoudelijke bijdragen aan een twintigtal bijeenkomsten en (internationale) symposia en conferenties. Zo namen Vi-onderzoekers in 2015 deel aan een expertmeeting over de reikwijdte van de zorg (Hilversum, 4 februari) en een themadag over beeldvorming van veteranen in de samenleving (Doorn, 14 april). Verder verzorgden zij zes internationale presentaties op conferenties van de *European Research Group on Military and Society* (Israël, juni), de *World Veterans Federation* (Polen, september), het Inter-University Seminar on Armed Forces and Society

Speeddaten

Uitnodiging
Veteranenlezing

(VS, oktober) en de NAVO-werkgroep *Transition of Veterans* (GB, december). Nationaal waren er onder meer presentaties/lezingen tijdens de al genoemde boekpresentaties en de Veteranenlezing, een brainstormdag van het NCVD (21 september), een Indiëherdenking in Terneuzen (28 september), de verversing van het bevrijdingsvuur in Wageningen (19 september), een WO1-conferentie op de NLDA in Breda (23 oktober) en een paneldebat over geweld tijdens de Indonesische dekolonisatiestrijd in het NMM (1 november). Ten slotte werd tijdens verschillende grote en kleinere bijeenkomsten getracht de maatschappelijke erkenning van veteranen in positieve zin te beïnvloeden. Het betrof hier presentaties en lezingen, maar bijvoorbeeld ook colleges en andere vormen van onderwijs in civiele en militaire context. We noemen in dit kader lezingen bij serviceclubs als Lions en Rotary, maar ook bij militaire eenheden en organisaties van militairen en veteranen.

Veteranenlezing

Op 9 november 2015 vond de jaarlijkse veteranenlezing plaats met als titel *Vrouwelijke Veteranen "Wat nou je mannetje staan"*. Voorafgaand aan de lezing heeft de afdeling CME drie filmpjes geproduceerd, gericht op de samenleving en de veteranen zelf. De filmpjes zijn ook gesponsord ingezet via Facebook en hebben 32.000 personen bereikt. Het programma van de lezing bestond uit twee hoofddelen. Overdag waren er diverse lezingen door deskundigen en paneldebatten met vrouwelijke veteranen. 's Avonds werd de film *Kenau* vertoond. Beide onderdelen zijn goed bezocht (140 deelnemers overdag en 100 deelnemers 's avonds). Op de dag zelf zijn vrouwelijke veteranen en het Vi-onderzoek naar vrouwelijke veteranen in diverse media uitgebreid aan bod gekomen, op TV (EenVandaag, NOS journaal, Omroep MAX), Regio TV (lokaal en landelijk) en in de krant.

Culturele activiteiten

Al enige jaren ondersteunt of (mede-)organiseert het Vi verschillende culturele activiteiten rond en voor veteranen. De betrokkenheid van het instituut varieert daarbij van initiatiefnemer via sponsor tot en met (mede)uitvoerder. Deze activiteiten, waaronder in het verleden filmpremières en theaterproducties, dienen zich doorgaans op initiatief van derden en daarmee tamelijk ad hoc aan. In het verslagjaar werd met name steun verleend aan de film *D-day* in het Omniversum, door sprekers uit het educatief programma 'Veteraan in de Klas'.

Gelet op de financiële kaders is het Vi in 2015 zeer terughoudend geweest met steunverlening anders dan op publicitair gebied. Zo zijn onder meer de Stichting Veteranenkunst, de Stichting Me4You en de Stichting Nederlandse Veteranen Motorrijders qua public relations ondersteund.

Persuitingen

Het Vi acht het van groot belang een goede relatie met de media te hebben om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan de beeldvorming over veteranen. Door journalisten te betrekken bij de nieuwsfeiten en onderzoeksgegevens vragen we aandacht voor (de positie en verdiensten van) veteranen in onze samenleving. In 2015 hebben (online) media zoals radio, televisie en landelijke en regionale kranten, het Vi bijna 100 keer benaderd voor reacties of input voor nieuwsberichten. De onderwerpen van deze verzoeken liepen sterk uiteen, onder andere 75 jaar Meidagen 1940, zelfmoord en PTSS bij veteranen, de NLVD, de inzet in Srebrenica, inzet en excessen in Nederlands-Indië, het educatief programma 'Veteraan in de Klas', zorgplicht Ministerie van Defensie, vrouwelijke veteranen, et cetera.

4. **Activiteiten gericht op veteranen en hun relaties**

Het aantal veteranen neemt af en de veteranenpopulatie wordt heterogener.

De jongere generaties binden zich niet zo makkelijk op traditionele manieren.

De contacten zijn korter, vluchtiger en verlopen vaak via sociale media.

De moderne generatie is erg visueel ingesteld. Veteranen zijn naar verwachting in de nabije toekomst wat minder zichtbaar in de samenleving en ook wat minder grijpbaar. Hoe kunnen wij de veteraan en hun thuisfront toch bereiken en zorgen voor erkenning en waardering?

Een belangrijke bron van informatie over opvattingen, wensen en behoeften van veteranen is het al eerder genoemde jaarlijkse vragenlijstonderzoek *Kerngegevens Veteranen* en aanvullende kleinere onderzoeksactiviteiten (focusgroepen, interviews, raadplegen openbare digitale en schriftelijke bronnen, et cetera) In deze, maar ook in andere onderzoeken – van het KOC en van derden – werden gegevens over het sociaal-demografisch profiel van veteranen verzameld.

(Lokale) Veteranendagen

Het Vi houdt nauwkeurig bij in welke gemeente, provincie of regio een lokale of regionale veteranendag wordt georganiseerd. Op 22 januari 2015 organiseerde het Vi een bijeenkomst voor vertegenwoordigers van gemeenten die de veteranendag voor hun regio/gemeente organiseren. De veteranendagen zelf ondersteunt het Vi met het aanleveren van de contactgegevens van de veteranen, het aanleveren van materialen, het bemensen van een informatiestand en het helpen met bouwstenen voor een speech. Waar mogelijk wordt nauw samengewerkt met het NCVD en het VP.

In 2015 heeft het Vi aan meer dan 300 gemeenten op hun verzoek de gegevens van 93.700 veteranen – zowel in als buiten dienst - ter beschikking gesteld ter ondersteuning van de organisatie van veteranendagen. Door proactieve benadering van gemeentes door twee vrijwilligers werden de dienstverlening en de mogelijkheden van het Vi beter en duidelijker onder de aandacht gebracht. Ook werden hierdoor de juiste contactpersonen per gemeente geïdentificeerd. Het geheel heeft bijgedragen aan een betere planning van de inzet van Vi-medewerkers. Een bijzondere vermelding verdient de positieve respons van een aantal gemeenten op het aanbod van het Vi om op de lokale veteranendag de

Draaginsignes Nobelprijs aan de daarvoor in aanmerking komende veteranen uit te reiken.

Het Vi was ook dit jaar nauw betrokken bij de organisatie van de Nederlandse Veteranendag en de veteranendagen van de OPCO's. Zo verliep de inschrijving voor het eerst deels via een online formulier op de website, werd op de Nederlandse Veteranendag geïntegreerd opgetreden met alle partners achter het Veteranenloket en werd via de Vi-stand wederom veel voorlichtingsmateriaal verstrekt.

Relatiegeschenken

Dit jaar hebben veteranen op vertoon van hun veteranenpas op de NLVD een speciale waterzak ontvangen. Vrijwilligers hebben speciale Vi-doppers (drinkflessen) ontvangen. Ook is er nieuwe bedrijfskleding met het logo van het Vi erop besteld om de representatie door personeel en vrijwilligers op evenementen te vergroten. Als relatiegeschenken zijn dasen, schildjes, pennen (chique en goedkoper), pepermunt en plastic tassen weggegeven. Het laatste artikel is vanaf 1 januari 2016 wettelijk niet meer toegestaan en dus uit het assortiment geschrapt.

Voordelen met de veteranenpas

Met de veteranenpas krijgen veteranen tal van kortingen. Tot en met 2015 waren de kortingen te vinden op de website van het Vi. Om de kortingen beter bekend te stellen en de pas ook voor de jongere generaties aantrekkelijker te maken heeft het Vi in 2015 nauw samengewerkt met Stichting Onbekende Helden en Stichting Ondersteuning Veteranen Activiteiten (in oprichting). De kortingen voor veteranen worden vanaf 2016 overzichtelijk gepresenteerd in een mobiele app en een aparte website: www.veteranenpasvoordeel.nl.

Nederlandse Veteranendag

Bijzondere kortingsacties waren dit jaar: gratis toegang tot de film D-Day, kortingsafspraken met Duinrel en gratis kaarten voor onder andere diverse voetbalwedstrijden.

Veteranen in werkelijke dienst

In 2015 heeft het Vi nadrukkelijk gewerkt aan de toepassingsmogelijkheden van de activiteiten op veteranen in werkelijke dienst: inzet van deze veteranen binnen 'Veteraan in de Klas', aansluiting bij het opwerktraject vóór uitzendingen en de re-integratie erna (adaptatie, nazorgtraject, et cetera). Een kerndoel van het Vi blijft het vergroten van de bekendheid bij veteranen. Het is belangrijk dat de veteranen weten wat het instituut te bieden heeft en wat het doet om de veteraan de waardering te geven die hij/zij verdient. Het Vi blijft verantwoordelijk voor het naar tevredenheid functioneren van het Veteranenloket en zo ook voor het vinden van de weg naar de juiste zorg en dienstverlening.

Onderzoekswijzer

Met onderdelen van Defensie en de RZO vond afstemming plaats over de onderzoeksagenda 'uitzendgerelateerde problematiek'. Hiervoor actualiseerde het KOC een overzicht van afgerond en nieuw onderzoek naar gezondheid en welzijn van veteranen: de onderzoekswijzer Gezondheid & Welzijn. De onderzoekswijzer Maatschappelijke Waardering is in 2015 niet geactualiseerd. Beide onderzoekswijzers zijn via de website van het Vi te raadplegen.

Nuldlijns ondersteuning

Het Vi bevordert nadrukkelijk de nuldlijns ondersteuning, ook door onderzoek naar ervaringen en behoeften van veteranenhelpers. Deze nuldlijns ondersteuning door veteranenhelpers alsmede het netwerk geestelijke verzorging is laagdrempelig en vormt waar nodig een brug naar de verdere professionele hulpverlening. Deze vorm van ondersteuning kan erger voorkomen en werkt daarmee preventief.

Vanuit het Ministerie van Defensie tot taak gesteld:

Veteranenpassen

Na een forse stijging door het toekennen van de veteranenstatus aan actief dienende militairen met uitzendervaringen (2014) neemt het aantal veteranen naar verwachting - vooral door natuurlijk verloop - de komende jaren geleidelijk af en daarmee op termijn ook het aantal veteranenpashouders. Begin januari 2015 had het Vi 63.101 postactieve veteranen in het eigen veteranenbestand; eind december 2015 waren dit 65.986 veteranen (plus 2.885). Er overleden 3.155 veteranen en er kwamen 6.040 nieuwe postactieve veteranenpashouders. Het aantal postactieve vrouwelijke veteranen met een veteranenpas steeg in 2015 met 211 tot 2.191.

Veteranenpas

Passen voor veteranen in werkelijke dienst

Aan het begin van 2015 is er wat de veteranenpassen betreft een inhaalslag gemaakt voor de groep actief dienende militairen met uitzendervaring (veteranen in werkelijke dienst). Iedere veteraan die in Peoplesoft van Defensie een vinkje had gezet, mocht de veteranenpas ontvangen. In januari 2015 zijn in totaal 22.477 passen aangemaakt en verzonden naar het huisadres van veteranen in werkelijke dienst. Daarna hebben in de maanden daarna nog eens 1.651 veteranen in werkelijke dienst een veteranenpas ontvangen. In totaal zijn er in 2015 derhalve 24.128 veteranenpassen gemaakt voor veteranen in werkelijke dienst. Het totale aantal veteranenpashouders (postactief en in werkelijke dienst) bedraagt derhalve 90.114.

Postactievenpassen en dienstslachtofferpassen

Naast de veteranenpas maakt het Vi sinds 2010 passen voor postactieve militairen (geen veteranen) en dienstslachtoffers. Overeengekomen is om de niet aan veteranen gerelateerde activiteiten apart met defensieonderdelen (postactievenpas) dan wel het ABP (dienstslachtofferpas) te verrekenen en ze buiten de Vi-begroting te houden. In 2015 zijn er 526 postactievenpassen en veertien dienstslachtofferpassen verstrekt.

E-mailaccounts

Voor veteranenpashouders bestaat de mogelijkheid via de website een gratis e-mailaccount aan te maken. Na een uitgebreide evaluatie is besloten deze dienst te behouden, omdat er toch veel veteranen gebruik van maken. De dienst wordt niet meer actief aangeboden. Wel wordt nog onderzocht of

er een andere provider kan komen. Op 31 december 2015 waren er 14.817 e-mailaccounts in gebruik.

Adreswijziging

In 2015 zijn er meer dan 11.000 adresmutaties verwerkt. Een klein deel hiervan is door veteranen zelf gedaan via 'Mijn Vi', dat in april 2015 beschikbaar is gemaakt voor veteranen om onder andere zelfstandig adresmutaties door te kunnen voeren. Dit als onderdeel van het verbeteren van de digitale dienstverlening van het Vi.

Zilveren Roos

In 2012 is de Zilveren Roos ter beschikking gesteld aan veteranen die zijn/haar partner/familielid/vriend/vriendin wilden bedanken voor de verkregen steun tijdens de missie en dat nog niet eerder hadden gedaan. Het initiatief hiertoe werd genomen door de Nederlandse UNIFIL-vereniging, gesteund door het VP. Er werden tussen 2012 en 2014 ongeveer 5.300 Zilveren Roosjes verzonden. In 2015 kwamen daar nog eens 310 verzendingen bij. Inmiddels wordt door Defensie een nieuwe waardering uitgereikt, de Zilveren Anjer. De Zilveren Roos blijft via het Vi verkrijgbaar zolang de voorraad strekt.

Draaginsigne veteranen

In 2010 is gekozen voor een Draaginsigne Veteranen "nieuwe stijl". De verstrekking van het Draaginsigne Veteranen vindt plaats door tussenkomst van de commandant na terugkeer van de eerste missie. Vanzelfsprekend ontvangen veteranen die zichzelf achteraf aanmelden door middel van een aanvraagformulier Veteranenpas ook/alsnog dit insigne. Er

zijn in 2015 239 draaginsignes veteranen verkocht of defecte draaginsignes vervangen.

Regeling reüniefaciliteiten voor veteranen en postactieven (Raamregeling)

Het Vi bewaakt de inschrijving van daarvoor in aanmerking komende veteranenorganisaties in het Reünierregister. Indien de uitvoering van de Raamregeling tot conflicten of misverstanden leidt, bemiddelt het Vi tussen de reünieorganisatie en het uitvoerende Defensieonderdeel of Paresto. Vooruitlopend op een wijziging in de Raamregeling is inmiddels, door een verruiming van het aantal mogelijke reünielocaties, in de regeling ingespeeld op het gegeven dat door sluiting van diverse kazernes minder defensielocaties beschikbaar zijn voor reünieactiviteiten. Binnen het Veteranenloket wordt ook een overzicht van organisaties van postactieve militairen met reüniefaciliteiten bijgehouden. Het een en ander wordt separaat bij Defensie in rekening gebracht. In 2015 hebben alle verenigingen en andere reünieverbanden die gebruik (mogen) maken van de regeling een nieuw certificaat ontvangen, gericht op de komende vijf jaar.

Sportkampioenschappen

Sinds 2012 hebben veteranen de mogelijkheid om deel te nemen aan het kampioenschap in een aantal sportdisciplines bij de Open Militaire Kampioenschappen (OMK) en de Nationale Militaire Kampioenschappen (NMK). In 2015 hebben veertien kampioenschappen plaatsgevonden en hebben 56 veteranen hieraan deelgenomen. De inschrijving voor deze evenementen is door het Veteranenloket ondersteund.

Veteranenloket

Op 11 juni 2014 is het Veteranenloket van start gegaan, inclusief de daarin werkzame zorgcoördinatoren. Het Vi is integraal verantwoordelijk voor dit loket. De randvoorwaarden zijn dusdanig ingevuld dat het op kwalitatief hoogwaardig niveau de taak uitvoert. De bezetting is 24/7. Het Vi en de samenwerkingspartners (ABP/BRD, Ministerie van Defensie, LZV en VP) evalueren met regelmaat het functioneren van het loket, rapporteren periodiek over de resultaten en begeleiden doorlopend de communicatie rond het loket. Het Vi monitort zorgvuldig met name de aard van de (hulp)vraag waarmee veteranen en hun thuisfront, militaire oorlogs- en dienstslachtoffers, en nabestaanden zich bij het loket melden. Het Vi verzorgt periodiek overzichten waaruit blijkt wie het loket met welke (hulp)vraag heeft benaderd en hoe deze is behandeld, c.q. of er een verwijzing heeft plaatsgevonden en zo ja, naar welke instantie. Om deze taak te kunnen uitvoeren is goede registratie en het delen van die (anonieme) informatie door de diverse LZV-partners onontbeerlijk. In 2015 is bovendien nadrukkelijk aandacht besteed aan verbijzondering van de rapportage aan het parlement door middel van een evaluatie van de werking van het Veteranenloket (eindrapportage eerste kwartaal 2016) en – als onderdeel daarvan – de stand van zaken met betrekking tot kwaliteitszorg en een toekomstige keuze voor een kwaliteitssysteem voor het Vi/Veteranenloket (certificeren).

De werklast van zorgcoördinatie is in 2015 gegroeid van 1.367 naar 1.743 actieve cases. Het aantal zorgcoördinatoren (inclusief casemanagers en zorgondersteuners) is gegroeid naar 28,4 fte. Daarnaast is de functie Hoofd Veteranenloket gesplitst in Hoofd Veteranenloket en Hoofd sectie zorgcoördinatie. Dit om beide belangrijke rollen in deze beginfase van het loket te kunnen invullen. Ondanks de voorbereiding van het aantal zorgcoördinatoren is de capaciteit ontoereikend gebleken om de gehele (nog steeds groeiende) *caseload* adequaat te kunnen bedienen. Dit is een niet aflatend punt van zorg.

Om de zorg- en dienstverlening goed in te vullen is de samenwerking met de partners in het Veteranenloket essentieel gebleken. In 2015 is er veel overleg geweest in het uitvoerings-beleidsvoorbereidend overleg en heeft besluitvorming plaatsgevonden in de Stuurgroep. Daarnaast rapporteert ABP/BRD maandelijks over het aantal cliënten met een zorgvraag en de doorverwijzingen naar LZV. Deze rapportage uit het registratiesysteem Care4 van gespecialiseerd maatschappelijk werk van de Basis, waarin het LZV alle hulpverlening aan veteranen registreert.

Ook is de werkbelasting van de sectie dienstverlening in 2015 geïnventariseerd en is het aantal medewerkers uitgebreid als gevolg van het toekennen van het Draaginsigne Nobelprijs VN-militairen. Het toesturen van de Draaginsigne Nobelprijs en het mede organiseren van de uitreikingen hiervan, heeft een behoorlijk grote extra (tijdelijke) werklast met zich meegebracht.

Draaginsigne gewonden (DIG)

Op verzoek van het Ministerie van Defensie verzorgt het Vi de secretariële en administratieve ondersteuning voor de CADIG. Deze commissie behandelt de verzoeken voor toekenning van het draaginsigne aan actieve en postactieve veteranen die tijdens de inzet onder oorlogsomstandigheden en daarmee vergelijkbare omstandigheden met een bepaalde ernst gewond zijn geraakt. De CADIG kwam dit jaar vijf keer bijeen. Per keer werden tientallen aanvragen van veteranen in werkelijke dienst en veteranen uit dienst beoordeeld. Veertien keer heeft de CADIG het advies 'toekennen' gegeven en 47 keer het advies 'afwijzen'. Op het Vi werd dit jaar eenmaal een DIG uitgereikt.

In het verslagjaar is veel aandacht besteed in het op de juiste wijze toepassen van de destijds afgesproken criteria. Om deze breder bekend te stellen, met name bij de operationele eenheden, is een publiciteitscampagne gestart. Een en ander werd door aanvragers somtijds ervaren als een aanscherping en in reactie is het aantal bezwaarprocedures tegen de afwijzing flink toegenomen.

Draaginsigne Nobelprijs VN-militairen

In de jaren tot 1988 heeft Nederland deelgenomen aan acht VN-vredesmissies: Libanon (UNOGIL en UNIFIL), Egypte (ENF-1), Westelijk Nieuw-Guinea/West-Irian (UNTEA), Congo (UNOC), Yemen (UNYOM), India/Pakistan (UNIPOM) en Syrië/Jordanië (UNTSO). In 1988 heeft het Nobelprijs Comité de VN-vredesmachts die tot 1988 zijn ingezet de Nobelprijs

Draaginsigne Nobelprijs VN-militairen

voor de Vrede toegekend. Als erkenning voor ruim 9.000 Nederlandse veteranen van de acht VN-vredesmissies waaraan Nederland tot 1988 deelnam heeft de minister van Defensie in 2015 besloten een draaginsigne 'Nobelprijs VN-militairen' in te stellen. Van de veteranen die recht hebben op het draaginsigne maakte ruim 95% deel uit van UNIFIL (1979-1985). Om in aanmerking te komen voor het draaginsigne geldt een uitzendtijd van minimaal dertig dagen. De veteranen konden via 'Mijn Vi' aangeven of zij het draaginsigne uitgereikt wilden krijgen of dat ze het per post wilden ontvangen. Tot eind december 2015 zijn er in totaal 2.586 draaginsignes verstrekt, waarvan iets minder dan de helft per post gestuurd is en de andere helft is uitgereikt op een kazerne, bij een gemeente of bij het Vi. In januari 2016 waren nog 3.599 aanvragen in behandeling en hadden circa 3.200 veteranen van de betreffende acht vredesmachtsen nog niet gereageerd.

Openbaar vervoer (NS-vrijvervoerbewijzen/ busvervoer)

Vanaf december 2014 is 'Mijn Vi' van start gegaan. Veteranen konden vanaf dat moment, binnen een beveiligde omgeving op de website van het Vi, hun algemene vrijvervoerbewijzen digitaal aanvragen door middel van hun postcode in combinatie met het registratienummer. Dat was voor velen wennen en tijdens de beginperiode heeft dit grote telefonische drukte opgeleverd, doordat mensen niet altijd konden inloggen. Hun gegevens klopten niet of er was geen match tussen het e-mailadres, postcode en registratienummer. Het voordeel daarvan was dat er door deze digitale aanvraag ook een dataverbetering heeft plaatsgevonden. Veteranen zonder computer konden de treinkaarten telefonisch aanvragen. Ook voor de aanvraag van treinkaarten voor de veteranendagen van de krijgsmachtdelen en de NLVD is 'Mijn Vi' opengesteld. Het is de bedoeling dat deze functie in de toekomst wordt uitgebreid.

In het verslagjaar is opnieuw een aanzienlijke terugval van het aantal verstrekte treinkaarten waargenomen. Deels werd dat veroorzaakt door een aanzienlijke afname van het bestand ouderen onder de veteranen, deels doordat jongere

veteranen de kaarten niet opvragen. Teneinde een goede dienstverlening te blijven garanderen is besloten een enquête te houden, waarin de toekomst van het OV-bewijs moet worden zeker gesteld.

Kennisfunctie

Uit de algemene opdracht van het Vi vloeit eveneens een algemene taak als kenniscentrum voort. Veteranen en hun omgeving (familie, vrienden, kinderen, burens) zijn hiervoor ook een belangrijke doelgroep, maar ook de media en professionals op het gebied van zorg, beleid, dienstverlening en wetenschap. Het KOC van het Vi verzamelt, bewerkt en verspreidt kennis over voor het veteranenbeleid relevante onderwerpen en zorgt er samen met de afdeling CME voor dat deze kennis ter beschikking staat aan de diverse doelgroepen en actief en gericht wordt verspreid. Hiertoe behoorde in 2015 onder meer het onderhouden, dagelijks actualiseren en verder verbeteren van de Vi-website, onder meer met handzame (achtergrond)informatie over missies, een handleiding voor scholieren die een spreekbeurt over veteranen willen houden en een overzicht van Vi-publicaties. In het kader van het professionaliseren van de kennisfunctie hebben we het gedeelte publicaties op de website aangepast. De inhoud is aangepast naar de wensen en behoeften van onderzoekers.

In 2015 zijn ook nieuwe factsheets over PTSS en Onverklaarde Lichamelijke Klachten (OLK) gepubliceerd. Deze factsheets werden via diverse kanalen bekend gesteld en zijn via de website te raadplegen. Dit laatste geldt ook voor de beide Onderzoekswijzers (Zorg & Welzijn en Maatschappelijke Erkenning) waarvan de eerste in 2015 werd geactualiseerd. Het laatste onderdeel van de algemene taak als kenniscentrum bestaat uit diverse publicaties voor een breder publiek (bijvoorbeeld artikelen in *Checkpoint* en *Armed Forces & Society*), het beantwoorden van honderden vragen die via het Veteranenloket binnenkomen, het voor andere wetenschappers en kennisnetwerken (zoals het Netwerk Oorlogsbronnen) toegankelijk maken van de interviewcollectie en andere data en het participeren in redacties en werkgroepen.

Jaarverslag

Het jaarverslag van 2014 verscheen in maart 2015.

Vi online

Via onze website www.veteraneninstituut.nl informeren we bezoekers (veteranen, de sociale 'schil' rondom de veteraan en overige stakeholders) over onder andere de missies, de verhalen voor en door veteranen, de diensten van het Vi, de aanbiedingen, nieuws en veteranenactiviteiten. De website is in 2015 196.201 keer bezocht. Een stijging van 57.344 vergeleken met 2014. Het aantal dagelijkse bezoekers varieerde van 500 tot 2.700.

Een van de taken van het Vi is te fungeren als kenniscentrum. Het onderhouden, actualiseren en verder verbeteren van de in november 2014 vernieuwde Vi-website was hier onderdeel van. Bij het aanbieden van content op de website hielden we twee doelgroepen in ons achterhoofd: de naaste omgeving van veteranen (gezin, familie, vrienden) en veteranen zelf. Met grote regelmaat plaatsten we content die inspireert en content die helpt (algemeen en praktisch).

Digitale nieuwsbrief

In 2015 werd de digitale nieuwsbrief tien keer verzonden naar ongeveer 3.450 lezers. In de nieuwsbrief werd content opgenomen van de website. Dus zowel content gericht op veteranen en thuisfront als op belangstellenden/belanghebbers. Omdat de nieuwsbrief in de voorgaande jaren grotendeels (70%) naar veteranen werd verstuurd, was de content in eerste instantie meer gericht op deze ontvangers. Door middel van metingen (wat is het best geklikt) werd de verhouding tussen content voor veteranen én de andere doelgroepen bepaald. Zijdelings werd het adresbestand uitgebreid met andere ontvangers (thuisfront, professionals) en werd de verhouding in content aangepast. De nieuws-

brief werd verstuurd in een nieuw template, dat past bij het content-platform.

Social media

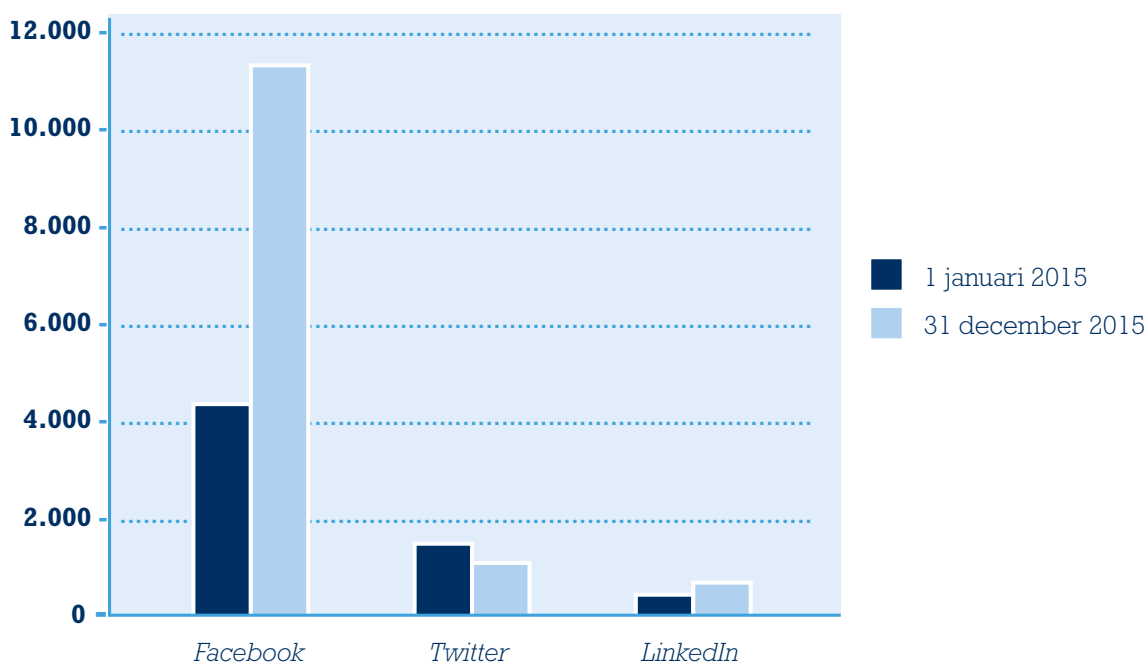
Het aantal bezoeken en likes op de Vi-Facebookpagina is in een jaar meer dan verdubbeld, van 4.372 naar 11.297. Het aantal volgers van het Vi op Twitter is in 2015 gestegen van 1.128 naar 1.553. De stijging van het aantal likes op Facebook is voornamelijk te danken aan de campagnes die we zijn gestart. De advertenties op Facebook zijn geplaatst bij personen die als interesse of werkgever Defensie hebben aangevinkt op Facebook. Een filmpje over hoe de samenleving denkt over vrouwelijke veteranen was dit jaar het meest succesvol. Dat filmpje is 32.000 keer bekeken.

In de media

Jaarlijks vragen we door het versturen van persberichten aandacht voor specifieke onderwerpen. In 2015 zonden wij de volgende berichten uit:

- Speeddaten met veteranen op bevrijdingsfestivals (april)
- "Ik schoot die Duitsers te barsten!" Persoonlijke verhalen van meidagenveteranen vastgelegd (juni)
- Groot onderzoek naar welbevinden Nederlandse veteraan (juni)
- Boekpresentatie 'Succes in een verloren oorlog' (december)

Speeddaten met een veteraan op bevrijdingsfestivals heeft zowel landelijk als lokaal zeer veel aandacht gekregen. Vijftig keer is het thema opgepakt. Daarnaast is het Vi ruim zeventig keer benaderd door diverse media voor uiteenlopende onderwerpen, waaronder suicide onder veteranen, vrouwelijke veteranen (thema veteranenlezing), veteranenzorg, 4 en 5 mei en dertig jaar na Srebrenica.

Voorlichting aan veteranen

Wanneer veteranen de militaire dienst gaan verlaten geeft het Vi structureel bij alle krijgsmachtdelen mondelinge voorlichting, ondersteund door de bedrijfsfilm. In het kader van een intensievere samenwerking met het VP worden dergelijke voorlichtingen in gezamenlijk overleg voorbereid en eventueel gezamenlijk verzorgd. Daarnaast wordt langs schriftelijke weg informatiemateriaal aangeboden aan diegenen die niet fysiek kunnen worden bereikt. In de voorlichting worden het belang van buddiesupport, nuldelijns ondersteuning en het bestaan van het Veteranenloket nadrukkelijk benoemd.

Het Vi heeft zich dit jaar ingezet om in contact te komen met veteranen die nog niet zijn ingeschreven bij het Vi. De aandacht is echter vooral uitgegaan naar het geven van erkenning en waardering aan die veteranen die daarvoor open staan. Het Vi zoekt naast de specifiek voor veteranen georganiseerde evenementen ook aansluiting bij bestaande regionale en lokale evenementen waar veel veteranen aanwezig zijn. Door het onderhouden van contacten met personeelsfunctionarissen, militaire opleidingscentra en het thuisfrontcomité van Defensie wordt de bekendheid van het Vi onder actief dienenden vergroot, maar ook de kennis omtrent relevante veteranzaken.

Handboek Veteraan

Het handboek is vanaf 2015 digitaal beschikbaar via de website van het Vi. Daarvoor is onder andere gekozen vanwege het grote aantal wijzigingen dat zich op grond van diverse ontwikkelingen hebben aangediend. Dat maakt het uitgeven van een papieren versie tot een (te) kostbare activiteit.

Checkpoint

Checkpoint werd ook in 2015 in opdracht van het Vi inhoudelijk gevuld door Lardenoye Journalistieke Producties in Nijmegen, terwijl de technische vervaardiging werd verzorgd door Senefelder Misset in Doetinchem. De oplage voor 2015 was gemiddeld 63.000 stuks naar de veteranen uit dienst en aan externe relaties. Voor actief dienende veteranen was de digitale versie beschikbaar. Het gebruik daarvan werd intensief gestimuleerd. Ook andere deelgroepen veteranen werden benaderd om de gedrukte versie in te ruilen voor de digitale, meer interactieve versie. Tevens was een ingesproken versie beschikbaar. Vanuit het Vi werden inhoudelijke bijdragen geleverd, terwijl het Veteranenloket via de veteranenpasadministratie het adresbeheer verzorgde.

Het aantal downloads van de digitale Checkpoint was gemiddeld 2.000 per editie. Wel is het zo dat oude nummers nog regelmatig worden geraadpleegd. Zo is het nummer over de Eerste Wereldoorlog uit 2014 inmiddels 3.600 keer gedownload.

Checkpoint	jan/feb	maart	april	mei	juni	juli/aug	sept	okt	nov	dec	totaal
Veteranen NL	58.670	58.638	58410	58.298	57.581	57.533	57.330	57.023	56.826	56.661	576.970
Veteranen BL	2.793	2.782	2.274	2.272	2.766	2.761	2.754	2.754	2.747	2.741	26.644
Weduwen NL	1.184	1.200	1.215	1.235	1.238	1.243	1.257	1.271	1.265	1.271	12.379
Weduwen BL	17	17	18	17	13	13	12	13	11	11	142
Externen	1.092	1.082	997	1.040	962	1.240	1.423	1.206	1.160	1.130	11.332
*Veteranen IWD			118	62	97	148	167	138	139	142	1.011
Totaal	63.756	63.719	63.032	62.924	62.657	62.938	62.943	62.405	62.148	61.956	628.478

* Veteranen IWD - Veteranen in werkelijke dienst die de Checkpoint ontvangen in verband met hun functie.

Themanummers Checkpoint 2015	
Januari/februari	De kunst van verwerken – Veteranen en kunst
Maart	Vrouwelijke veteranen
April	Geheime militaire missies
Mei	Ooggetuigen Tweede Wereldoorlog
Juni	Terug naar Srebrenica
Juli/augustus	Verlof
September	Veteranen zegen voor zorgsector
Oktober	Toen en Nu
November	350 jaar Korps Mariniers
December	Poëzie

Communicatie Veteranenloket

De Veteranenloketwebsite is in 2015 22.554 keer bekeken, oftewel gemiddeld 61 keer per dag. In 2015 ondernam het Veteranenloket twee acties om het loket meer onder de aandacht te brengen. Er is gekozen voor twee verschillende doelgroepen:

Veteranenloket op de NLVD

In 2015 stond het Veteranenloket voor het eerst op het Malieveld tijdens de NLVD. Daarmee bereikte het loket veel veteranen en hun relaties. Deze inzet is geëvalueerd en zal leiden tot een aangepaste presentatie in 2016.

Persbericht

Om het Veteranenloket bij hulpverleners (huisartsen en GCZ-medewerkers) onder de aandacht te brengen is er een persbericht gestuurd naar relevante vakbladen met als titel: 'Niet elke knal is een feest tijdens nieuwjaarsnacht'. Vuurwerk met knallen en lichtflitsen kan bij sommige Nederlandse veteranen vervelende herinneringen of herbelevingen oproepen. Het Veteranenloket vroeg hulpverleners alert te zijn op patiënten die zich melden met klachten die misschien niet direct zijn te herleiden tot uitzendervaringen. Tevens is in 2015 contact gelegd met de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV) voor een samenwerking.

Nieuwjaarskaart

In 2015 is namens het Veteranenloket een nieuwjaarskaart aan veteranen gestuurd. De boodschap achter de kaart was dat het Veteranenloket er ook in 2016 is voor veteranen en hun relaties. De kaart creëert een contactmoment tussen het loket en veteranen en hun relaties, zodat zij het bestaan van het loket weer scherp op het netvlies hebben. Indirect is het bovendien een controle op de bekende (contact)gegevens van de veteranen. Op de kaart werd verwezen naar een speciale actiepagina op de website van het loket. Daarop stond meer informatie over wat het loket voor de diverse doelgroepen kan betekenen. Overigens is gebleken dat van de 24.000 houders van een veteranenpas die in actieve dienst zijn er slechts 8.500 veteranen toestemming hebben gegeven dat

het Vi hen mag benaderen. Daar moet verandering in komen, want zo wordt tweederde van de veteranen in werkelijke dienst niet bereikt.

Op alle beurzen, veteranendagen en andere veteranenlocaties waar het Vi voorlichting gaf, is het Veteranenloket gepromoot. Daarnaast zijn er middelen ingezet om de bekendheid van het loket te vergroten: maandelijkse vragenrubriek in Checkpoint, tafellakens en tafelrokken voor presentatie op veteranendagen en beurzen en folders.

Nuldelijns ondersteuning

Nuldelijns ondersteuning is naast de reguliere zorg belangrijk voor de kwaliteit en reikwijdte van hulpverlening aan veteranen. Hierbij speelt het netwerk van relaties, vrienden en lotgenoten van de veteraan, de zogenoemde nuldelijn, de hoofdrol. De ondersteuning door lotgenoten krijgt vorm door de verenigingen van het VP, reünieverbanden, bonden, ontmoetingscentra en het Vi. Het Vi is een belangrijke partner in de verdere ontwikkeling van het nuldelijns ondersteuningsstelsel. Bovendien draagt het Vi financieel bij aan een aantal nuldelijns initiatieven, om zodoende inloophuizen en veteranencentra in staat te stellen hun nut en levensvatbaarheid te bewijzen. In de Digitale Sociale Kaart Veteranen (DISKV) worden gegevens verzameld om een adequate ondersteuning te kunnen vormgeven. In 2015 hebben het Ministerie van Defensie, het vfonds en het VP een driejarige overeenkomst getekend die de financiering van de nuldelijns ondersteuning garandeert.

Vanuit het Veteranenloket hebben zorgcoördinatoren bijgedragen aan de regionale contactdagen van de nuldelijns ondersteuning. Nuldelijns helpers weten de weg naar het Veteranenloket steeds beter te vinden. Zij begeleiden de veteraan in de stap naar het Veteranenloket. Daarnaast schakelt de zorgcoördinator - incidenteel - een nuldelijns helper in om de cliënt (mede) te ondersteunen.

Eind 2015 is – op verzoek vanuit de nuldelijns helpers - samen met het VP gestart met een Facebookpagina 'Veteranen helpen veteranen'. Aldaar worden ondersteuningsverzoeken geplaatst, waarbij andere veteranen kunnen aangeven te kunnen en willen ondersteunen.

Een wetenschappelijk medewerker van het Vi heeft op verzoek van het VP een onderzoek uitgevoerd onder de zogenoemde nuldelijns helpers over hun ervaringen en de mate waarin zij zich bekwaam en door het netwerk ondersteund voelden. Het verslag hiervan is in maart opgeleverd.

Geestelijke verzorging (GV)/ professionele nuldelijn

Vanuit het Vi draagt de coördinator GV zorg voor de aansturing van de drie geestelijk verzorgers in Noord, Midden en Zuid bij verzoeken voor pastorale/individuele begeleiding. Daarnaast kan hij terugvallen op zo'n twintig geestelijk verzorgers buiten dienst die als vrijwilligers zijn georganiseerd in een netwerk. Binnen de DGV worden de GV-ers bij

dienstverlating actief benaderd voor vrijwilligerswerk onder de veteranen binnen het netwerk. In het streven naar een uitbreiding van nuldelijns ondersteuning zijn het netwerk en het Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk (DCBMW) *outreached* aanwezig bij evenementen waar veteranen samenkomen en in de inloophuizen/veteranencentra die voor nuldelijns ondersteuning ingericht zijn. Uitgegaan wordt van de gedachte dat deze wijze van inzet van zowel GV- als maatschappelijk werk-zijde de noodzaak van 'zwaardere' zorg kan voorkomen.

Begeleid lotgenotencontact/training veteranenhelpers

Programma's voor begeleid lotgenotencontact (BLC) bieden een goede mogelijkheid om veteranen en hun primaire relaties op een laagdrempelige manier met elkaar en met het Vi/ de Basis in contact te brengen. Zo kunnen ervaringsgegevens worden uitgewisseld en kunnen veteranen en hun thuisfront op een plezierige en ongedwongen manier worden geïnformeerd over de mogelijkheden van de Basis om zo, indien nodig, de eerste stap te zetten naar vormen van maatschappelijk werk of begeleiding.

In 2015 zijn binnen het beschikbare budget van 70.000 euro tien bijeenkomsten voor verschillende groepen veteranen en partners gehouden. Er waren minder bijeenkomsten van oude veteranen als gevolg van hun vaak (zeer) hoge leeftijd. De groep jonge veteranen heeft minder mogelijkheden om op werkdagen programma's bij te wonen. Er is getracht hieraan tegemoet te komen, enerzijds door de organisatie van bijeenkomsten in de regio en anderzijds door het organiseren van programma's in het weekend. Beide varianten zijn benut en blijken in een behoefte te voorzien.

Ook is ingespeeld op een onderkende behoefte aan informatie- en trainingsprogramma's voor zgn. veteranenhelpers. Daar waar reguliere budgetten niet in scholing en vorming voorzien, heeft het Vi de kosten van sommige opleidingen voor zijn rekening genomen. Het Vi fungeert in de financiering overigens vooral als betalingsloket aan de Basis, die voor de inhoud verantwoordelijk is. De eerder genomen maatregel inzake een eigen bijdrage is succesvol gebleken: er was een aanzienlijk lager aantal *no shows* dan in eerdere verslagjaren.

Monument voor Vredesoperaties

Door tussenkomst van het Vi is het naambestand op de bronzen plaquettes van het Monument voor Vredesoperaties in Roermond geactualiseerd. Helaas moesten er drie namen van in Mali omgekomen militairen worden toegevoegd. Daarnaast is bij het monument op 23 oktober 2015 door de DGV de jaarlijkse samenkomst, de Fakkeltocht, voor de nabestaanden van de recentelijk omgekomen Nederlandse militairen georganiseerd. De rol van het Vi is daarbij vooral facilitair. In de kosten voor de catering wordt jaarlijks bijgedragen door de Stichting Landelijke Thuisfronten. Deze Fakkeltocht voorzorg ook nu weer duidelijk in een behoefte waar het gaat om herdenken en het ontmoeten van lotgenoten, en is naast de toezending van Checkpoint en het beantwoorden van vragen

de enige vaste activiteit die het Vi richting nabestaanden onderneemt.

Terugkeerreizen

Een bijzondere vorm van een terugkeerreis was de drie weken durende fietstocht (31 augustus – 21 september) van Doorn naar Sarajevo die Wounded Warriors NL organiseerde en die het Vi op uiteenlopende manieren heeft ondersteund, onder meer door in Doorn faciliteiten rond start en finish ter beschikking te stellen en door de fietstenues (met Vi-logo) te financieren. Bovendien reed een veteranen GV-er mee. Het ongeveer twintig man sterke fietsteam heeft in Nederland, Duitsland en Bosnië de nodige positieve publiciteit voor veteranen met psychische klachten gegenereerd. De in opdracht van Limburg 1 gemaakte reportage beleefde zijn voorvertoning op 20 december 2015 op het Vi.

Sinds 2005 participeert het Vi in terugkeerreizen naar voormalige inzetgebieden, in hoofdzaak naar Libanon. In verband met de onveilige situatie in Syrië en Irak werden er dit jaar geen terugkeerreizen naar Libanon georganiseerd. Begin 2015 is er wel een succesvolle terugkeerreis naar Nieuw-Guinea met vijftien veteranen georganiseerd. De rol van het Vi bestond uit het bijdragen in de reis- en verblijfkosten van professionele begeleiding door een GV-er. Daarnaast werden in Doorn kennismaking- en evaluatiebijeenkomsten georganiseerd. Voor de terugkeerreizen is een reglement aanwezig waaraan de organisatoren moeten voldoen willen zij ondersteuning krijgen vanuit het Vi/DGV. De participatie in deze reizen is een gedeelde verantwoordelijkheid van de afdeling CME en de DGV bij de krijgsmacht.

5. Activiteiten gericht op de interactie met Defensie

Met de ervaringen die het Vi in de loop der jaren heeft opgedaan en de expertise en kennis (onderzoek naar wensen en behoeften van veteranen) is het Vi een belangrijke bron voor het Ministerie van Defensie (en de Veteranenwet in het algemeen) bij het verder ontwikkelen en beter uitvoeren van een effectief veteranenbeleid. Binnen de reeds bestaande overlegstructuren met Defensie is deze expertise ingebracht.

Participatie van het Vi was er via het Decentraal Afstemmingsoverleg Veteranen Defensie Onderdelen (DAVDO), de CADIG, het Zorgoverleg Zorgpartners, de Onderzoek-agenda, de Werkgroep Ererol Staten-Generaal (gevallen na 1945), de Werkgroep Nazorgvragenlijst, de Werkgroep Veteranennota, de Werkgroep Evaluatie Veteranenloket, de Werkgroep Evaluatie Veteranenbeleid, de WCAA van het LZV en het overleg over een verbeterd VRS. Het DAVDO en de CADIG worden door het Vi inhoudelijk en secretarieel ondersteund.

In de contacten met Defensie gaat het belang van de veteranen boven het dat van de verschillende partijen in veteranenland, ook wanneer de spanning tussen de zelfstandige positie van het Vi enerzijds en uitvoerder zijn van het defensiebeleid anderzijds in het geding is. Voorkomen (proactief handelen) is beter dan genezen (reactief handelen). Doel daarvan is ook dat veteranen de manier waarop het Ministerie van Defensie omgaat met haar oud-werknemers waarderen. De verstrekking van zilveren roosjes en/of het versturen van de nieuwjaarskaart of een persoonlijke uitnodiging voor de NLVD hebben daaraan in 2015 mogelijk weer bijgedragen.

Draaginsigne Gewonden

6. **Activiteiten gericht op diverse kennisdoelgroepen**

Het Vi speelt voor wat betreft veteranzaken een centrale rol binnen de samenleving en binnen de veteranenwereld zelf. Het wil opiniërend zijn. Ook internationaal staat het instituut steeds beter op de kaart. Deze positie vraagt een bepaalde statuur.

Het Vi wil een kennisinstituut zijn, invloed hebben en vernieuwend zijn. Door intern ondersteunend onderzoek zal het Vi professioneel zijn taken blijven uitoefenen. Voor grotere onderzoeken zal het gebruikmaken van de (wetenschappelijke) onderwijswereld, onderzoeksopdrachten uitzetten of studenten begeleiden bij individuele onderzoeken aangaande veteranzaken. Eerder noemden we al de onderzoekswijzer, het vragenlijstonderzoek, ondersteuning van de nuldelijns zorg en van de zorgketen van het LZV. We voegen hieraan toe: de verschillende content-thema's op de website, de nieuwsbrieven, de factsheets, de publicaties in Checkpoint, relevante opiniebladen, de lezingen en symposia. Voor veteranen en hun relaties, voor belanghebbenden en voor belangstellenden wil het Vi derhalve de kennismakelaar en autoriteit zijn op verschillende niveaus.

Onderzoek

Voor de onderzoeksfunctie geldt dat het Vi/KOC binnen bestaande structuren en anderszins (bijvoorbeeld via expertmeetings of andere bijeenkomsten) als regievoerder op het gebied van aan veteranen gerelateerd onderzoek voortdurend overleg voert met andere voor veteranenonderzoek belangrijke partijen, waaronder de Hoofddirectie Personeel (HDP), DPOD (Divisie Personeel & Organisatie Defensie)/U-VRD, LZV, RZO en onderzoekspartners binnen Defensie, over een gezamenlijke onderzoeksvisie, onderlinge afstemming van onderzoeksactiviteiten en het op een gecoördineerde wijze benutten van capaciteiten en onderzoeksinstrumenten (zoals het VRS en het veteranenpasbestand).

Op het gebied van onderzoek was 2015 een productief jaar. Een hoogtepunt was zonder meer de afronding van het onderzoek naar het welzijn van veteranen dat het Vi samen met het Trimbos-instituut in opdracht van de RZO heeft uitgevoerd. Met het vuistdikke eindrapport *Veteraan, hoe gaat het met u?* en een fraai vormgegeven, beknopte publiekssamenvatting onder dezelfde titel werd een jarenlang project in het najaar van 2015 met een mooi resultaat afgesloten. De publiekssamenvatting is breed verspreid en via de Vi-website te downloaden. De belangrijkste conclusie van het

onderzoek is dat het met driekwart van de veteranen (erg) goed gaat, dat 20% op gebied van welzijn en gezondheid net een voldoende scoort en dat het met een kleine groep (enkel procenten) slecht gaat. Een andere conclusie is dat niet alle veteranen die aan de uitzending gerelateerde gezondheidsklachten rapporteren hiervoor hulp hebben gezocht. Voor nadere informatie verwijzen we naar de genoemde publiekssamenvatting op de website.

Om beter zicht te krijgen op de meningen en opvattingen over maatschappelijke waardering en zorg van veteranen zijn via vragenlijstonderzoek (Kerngegevens Veteranen) relevante thema's bevraagd. Hiervan is elders in dit jaarverslag al melding gemaakt. Sommige resultaten zijn verder uitgediept met behulp van focusgroepen en/of interviews, bijvoorbeeld ten behoeve van de evaluatie van het Veteranenloket. In 2015 verscheen het eindrapport Kerngegevens Veteranen 2014 en werd het onderzoek Kerngegevens Veteranen 2015 uitgevoerd. De vragenlijst van dit laatstgenoemde onderzoek is voor het eerst ook uitgezet onder een grote groep vrouwelijke veteranen. De op deze wijze vastgestelde ervaringen en opvattingen van vrouwelijke veteranen vormen ook een basis voor samen met het LZV te ontwikkelen en nog uit te voeren onderzoeksactiviteiten (dossieronderzoek, focusgroepen) op het gebied van nazorg voor vrouwelijke veteranen.

Voor 2015 hadden diverse onderzoeken die het KOC ondersteunt of uitvoert betrekking op gezondheid en welzijn van veteranen. Zo verricht het KOC sinds 2014 – mede in overleg met het LZV – onderzoek naar het bestaan van zorgbarrières dan wel het ervaren daarvan door veteranen. Dit onderzoek dient ertoe meer inzicht te krijgen in de relatie tussen het bestaan van klachten en het bijbehorende hulpzoekgedrag. Inzicht in hulpzoekgedrag kan het Veteranenloket en de daarachter schuil gaande partijen van het LZV helpen om veteranen met een zorgbehoefte te bereiken.

Eveneens een relatie met zorg was het onderzoek dat het KOC samen met de NLDA, de Politie Academie en de Stichting

ting Waardering Erkenning Politie (WEP) liet uitvoeren naar de gevolgen van potentieel traumatiserende werkervaringen van militairen en politieagenten en de wijze waarop kennis hierover een plek heeft gekregen in de opleiding van beide beroepsgroepen. Dit onderzoek is medio 2015 afgerond met het eindrapport *Voorkomen is beter dan genezen. De geestelijke gezondheid van militairen en politiemensen: risico's en beschermende factoren*. Dit rapport is in november 2015 in een expertmeeting besproken en krijgt in 2016 een vervolg in de vorm van een werkconferentie over het thema en een publicatie in de *Militaire Spectator*.

Het laatste 'zorggerelateerde' onderzoek betrof het al eerder vermelde vragenlijstonderzoek onder de zogenaamde nuldelijns helpers. Via vragenlijstonderzoek – dat op hoofdlijnen een herhaling was van onderzoek uit 2013 – en de bestudering van rapportages van nuldelijnshelpers werd duidelijk wat de ervaringen van nuldelijns helpers zijn en wat hun behoefte is aan ondersteuning bij het uitvoeren van hun nuldelijnstaken.

Op het gebied van maatschappelijke erkenning en waardering werden in 2015 het al eerder genoemde publieke opinieonderzoek (eindrapport *Nederlanders aan het woord: veteranen en de Nederlandse Veteranendag 2015*) en het vragenlijstonderzoek Kerngegevens Veteranen 2015 uitgevoerd. Verder heeft in 2015 – na afronding van een verkennende studie – een wetenschappelijk medewerker van het Vi bij de Radboud Universiteit Nijmegen een voorstel ingediend voor het uitvoeren van een promotieonderzoek naar de vorming en bevestiging van groepsidentiteit onder (jonge) veteranen en hoe dit zich verhoudt tot het ervaren van maatschappelijke erkenning en waardering. Het voorstel is eind 2015 goedgekeurd, zodat het promotieonderzoek in het voorjaar van 2016 van start kan gaan.

Op het grensvlak van operationele inzet, nazorg en maatschappelijke waardering is een nieuw Leids promotieonderzoek dat het NIMH en het Vi laten uitvoeren naar de ervaringen tijdens en na de vredesmissie in Cambodja (UNTAC 1992-1993). Voorbereiding en uitvoering van deze vredesoperatie zal binnen de bredere internationale context worden bestudeerd, waarbij de beleving en terugblik van veteranen nadrukkelijk een rol krijgen binnen het onderzoek en mogelijk eveneens wordt onderzocht of gezondheidsklachten en daaruit voortvloeiende politiek-maatschappelijk debat uniek was voor Nederland of dat andere deelnemende landen een soortgelijke nasleep hadden. Dit promotietraject is in 2015 voorbereid (algemene onderzoeksopzet, financiering regelen, het selecteren van een AIO), gaat in 2016 van start en wordt in 2019 afgerond met een proefschrift.

Onderzoeken waarbij het KOC in 2015 een ondersteunende rol vervulde waren het medio 2015 afgeronde RIVM-onderzoek naar zelfdoding onder militairen en veteranen (deelname klankbordgroep) en lopend onderzoek naar de inzet van hulphonden voor veteranen met PTSS (KNGF en Stichting Hulphond NL). Verder heeft het KOC in 2015 ruim

twintig studenten, scholieren, promovendi en zelfstandige onderzoekers begeleid of ondersteund bij hun onderzoek of publicatie.

Ten slotte heeft het KOC – in goed overleg met onder andere LZV, Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGZ), Universiteit Utrecht (UU) en TOS – overleg gevoerd en bijdragen geleverd aan zorgondersteunend onderzoek. Zo zijn ten behoeve van het LZV actiepunten in relatie tot zorgmijders afgewerkt en zijn studenten van de Hogeschool Arnhem Nijmegen begeleid bij de ontwikkeling van een signaleringsinstrument voor zorgmijders. Ten behoeve van het VP is – als gezegd – onderzoek uitgevoerd naar de ervaringen en behoeften van nuldelijns helpers. Ten behoeve van de evaluatie van het Veteranenloket zijn tal van interviews afgenomen en ten behoeve van de nazorg voor veteranen in werkelijke dienst was er deelname aan de werkgroep Nazorgvragenlijst.

In 2015 bleek de afronding van diverse grote onderzoeksprojecten (RZO-onderzoek, Meidagenboek) dermate tijdrovend dat de tijd ontbrak voor het uitvoeren van optionele, kleinschalige onderzoeken in het kader van wensen en behoeften waarvoor wel budgettaire ruimte was gereserveerd.

Deskundigheidsbevordering actief

Het KOC organiseerde zelf of in samenwerking met anderen symposia en andere bijeenkomsten die bijdragen aan de deskundigheidsbevordering van verschillende groepen professionals die met veteranen werken. Vaste, regelmatig terugkerende onderdelen voor het bevorderen van de eigen deskundigheid zijn deelname aan de congressen van de *International Society for Traumatic Stress Studies (ISTS)*, de *European Society for Traumatic Stress Studies (ESTSS)*, het *Inter-University Seminar on Armed Forces and Society (IUS)*, waar het Vi sinds zes jaar een panel gewijd aan veteranen organiseert, en de *European Research Group on Military and Society (Ergomas)* - waarbinnen in 2013 op initiatief van het Vi een permanente werkgroep over veteranen in het leven is geroepen. Een nieuwe loot aan deze deskundigheidsstam is meerjarige deelname (2015-2018) aan de *NATO Research Group on Transition of Veterans*. De bedoeling hiervan is om te leren van ontwikkelingen, ervaringen en onderzoek in het buitenland en zo belangrijke thema's en ontwikkelingen binnen het netwerk van het Vi aan de orde te kunnen stellen.

Overige internationale contacten

Internationaal is er in toenemende mate behoefte aan bundeling en uitwisseling van kennis. Voor een deel speelt de *World Veterans Federation* hierin een verbindende rol, voor een deel gebeurt dat op initiatief van overheden (onder andere in NAVO- en CVSE-verband), en deels berust deze op bi- of multilaterale contacten. Zo onderhoudt het KOC contacten met de *University of Massachusetts* en met de *Veterans Administration of the Massachusetts Commonwealth*; deze werden ook in 2015 voortgezet. Hierbij namen beide partijen over en weer kennis van initiatieven op het gebied van ondersteunen van veteranen. Het Vi ontving in 2015 verder delegaties

uit onder meer Noorwegen, Duitsland, Canada, Koerdistan en Georgië die zich wilden oriënteren op het Nederlandse veteranenbeleid en de uitvoering daarvan.

Digitale bibliotheek

Sinds 2014 staat de samenwerking met COGIS op het gebied van documentaire informatievoorziening op een lager pitje. De behoefte aan ondersteuning bleek ruim binnen de grenzen van de overeenkomst te liggen. Voor 2015 bleef samenwerking op het gebied van informatievoorziening beperkt tot afspraken over het attenderen op nieuwe literatuur en het – wanneer nodig – laten uitvoeren van literatuursearches. De samenwerking op het gebied van de digitale bibliotheek 'Gevolgen van Oorlog' werd opgezegd. Verplichtingen die hieruit contractueel voortvloeien lopen door tot in 2017.

Overig

Regelmatig wordt het Vi verzocht projecten en initiatieven te faciliteren en ondersteunen die, evenals eerder genoemde culturele activiteiten, een bijdrage leveren aan de bevordering van de maatschappelijke erkenning van veteranen. Dat kunnen bijvoorbeeld de realisering van boekuitgaven en documentaires of de totstandkoming van lokale monumenten zijn. Op beperkte schaal en na zorgvuldige toetsing op redelijkheid en relevantie worden dergelijke verzoeken positief gehonoreerd. Voorbeelden hiervan waren in 2015 de uitgave van boeken van de Nieuw-Guineaveteraan Henk Hoogink en de Indiëveteraan Ben Bouman, de eerder genoemde fietstocht Doorn-Sarajevo van Wounded Warriors NL en de uitgave van een congresbundel van de Netherlands Intelligence Studies Association (NISA).

Panel van vrouwelijke veteranen tijdens de veteranenlezing

7. Interne activiteiten

In 2015 is er een medewerkers-tevredenheidsonderzoek gehouden. Het onderzoek bestond uit twee delen. Een deel bestond uit een vragenlijst die de medewerkers anoniem via internet konden beantwoorden. Op basis van de uitslag van deze vragenlijst zijn er vervolgens workshops georganiseerd waarbij medewerkers zelf konden bepalen welke verbeterpunten aandacht behoeven. Over het algemeen kwam er een positief beeld uit de respons op de vragenlijst. Naar aanleiding van de workshops is er een werkgroep geformeerd die voorstellen gaat maken om verbeterpunten aan te pakken. Deze voorstellen worden in het eerste kwartaal van 2016 gepresenteerd aan het MT van het Vi. De investeringen in een andere werkwijze gaan hand in hand met het strikter hanteren van de personeelscyclus van plannings-, voortgangs- en functioneringsgesprekken en het investeren in deskundigheid.

Het Vi intern

Bestuur

- Dr. G. Valk (voorzitter)
- Genmaj b.d. M.F.P. van den Broek (vice voorzitter)
- Mr. G.J. de Graaf
- BRIGGENMARNIS b.d. P.A. Grootendorst (penningmeester)
- Prof.dr. R.J. Kleber
- Mevrouw mr. G.J.A. Valkering
- De heer L.J. de Waal
- AOO b.d. A.J.G. Odenkirchen (adviseur)
- Kol M.J.M. Kathmann EMSD (adviseur, per 1-7-2015)
- SBN H. Itzig Heine (adviseur)
- KTZA b.d. F.J. Marcus (adviseur)
- KTZ (LD) R.C. Hunnago (CDC/DPOD/UB-VRD/MinDef, wnd adviseur)
- KLITZ H.J. Kuin (CDC/DPOD/UB-VRD/MinDef, wnd adviseur)
- Genmaj KLu b.d. C.G.J. Hilderink (per 27-6-2015 afgetreden)
- CDRA b.d. drs P.H. Scholten (per 27-6-2015 afgetreden)

In de diverse bestuursvergaderingen is gesproken en besloten over de volgende onderwerpen en aandachtspunten:

- Meerjarenplanning en de realisatie van de daarin beoogde effecten, realisatie activiteitenplan 2015, contouren activiteitenplan 2016;
- De toekomst m.b.t. de kortingen die worden verkregen op vertoon van de veteranenpas;
- De samenwerking met de stichting Onbekende Helden;
- De oprichting van de stichting Ondersteuning Veteranen Activiteiten;
- De uitvoering en de evaluatie van zowel het veteranenbeleid als van het Veteranenloket;

- De samenwerking defensie/politie, inclusief het geëntameerde gezamenlijke onderzoek;
- Diverse initiatieven rond werkgelegenheid voor veteranen, waaronder het project Banen voor Veteranen
- De toekomst van de faciliteiten op het gebied van het openbaar vervoer en de te houden enquête daarover onder de veteranen uit dienst;
- De ontwikkelingen op automatiseringsgebied.

Er was tweemaal overleg met vertegenwoordigers van het VP en het NCVD.

Financiën

Dé bron van inkomsten voor het Vi is een subsidie van het Ministerie van Defensie. Deze subsidie bestaat uit een vergoeding voor alle kosten die het Vi maakt in het kader van het uitvoeren van een belangrijk deel van het veteranenbeleid van Defensie. De hoogte van de subsidie is gebaseerd op het door het Vi-bestuur vastgestelde en door Defensie geaccordeerde activiteitenplan en de daarbij behorende begroting. In de loop van 2015 heeft het Vi het activiteitenplan en de begroting over 2016 ingediend bij het ministerie. Op basis daarvan heeft het Vi een voorschot ontvangen van 5.682.500 euro. Uit besprekingen met het Ministerie van Defensie is gebleken dat de algemene reserve door Defensie als egaliseringsreserve wordt beschouwd. Deze egaliseringsreserve (algemene reserve) mag een maximum bereiken van 10% van het subsidiebedrag. Met een stand eind 2015 van de algemene reserve van 568.597 euro blijft deze binnen het toegestane maximum. Vanwege het in werking treden van de Veteranenwet en de gewijzigde taakstelling is er op 9 december 2014 een convenant afgesloten tussen de Staat der Nederlanden en de stichting het Vi. De grote lasten voor 2016 bedragen 5,9 miljoen euro op basis van het vastgestelde activiteitenplan en de begroting.

Dit bedrag bestaat voornamelijk uit kosten voor:

- Dienstverlening en voorlichting aan veteranen (hoofdtak 1 convenant) 3,7 miljoen euro.
- Kennis- en onderzoeksfunctie (hoofdtak 2 convenant) 0,6 miljoen euro.
- Loketfunctie naar veteranenzorg (hoofdtak 3 convenant) 0,3 miljoen euro.
- Facilitaire dienstverlening (hoofdtak 4 convenant) 1,3 miljoen euro.

Door het Ministerie van Defensie is een voorlopige subsidie toegekend voor 2016 van 5.684.500 euro (beschikking BS 2015022883 17 februari 2016).

Verzuim

In totaal zijn er in het jaar 2015 24 ziekmeldingen geweest welke hebben geresulteerd in 138,5 dagen verzuim. Het verzuimpercentage voor het jaar 2015 is 1,47%. Het verzuim heeft zich als volgt gedurende het jaar ontwikkeld.

Januari	2,76%	Juli	1,62%
Februari	4,43%	Augustus	0,47%
Maart	2,81%	September	0,59%
April	0,00%	Oktober	0,00%
Mei	0,78%	November	2,74%
Juni	1,10%	December	0,65%

Scholing

In het jaar 2015 heeft een zestal medewerkers een individuele coaching gehad.

Om de functie vertrouwenspersoon (neventaak naast reguliere functie) op professionele wijze vorm te geven hebben twee functionarissen de opleiding vertrouwenspersoon gevolgd.

Alle medewerkers van het Veteranenloket hebben in 2015 een *anti-agressietraining* gevolgd.

In het jaar 2015 is er een aantal wisselingen geweest van PVT-leden. Om de kennis op peil te brengen hebben alle PVT-leden een cursus gevolgd m.b.t. hun rechtspositie.

Mutaties personeel

Met ingang van	Voor wie	Mutatie
01-01-2015	Wetenschappelijk medewerker (Defensie-medewerker) KOC	Gedetacheerd vanuit Defensie bij Vi
01-01-2015	Wetenschappelijk medewerker (Defensie-medewerker) KOC	Gedetacheerd vanuit Defensie bij Vi
01-04-2015	Medewerker Veteranenloket	Arbeidsovereenkomst niet verlengd
01-04-2015	Medewerker Veteranenloket	Overgenomen van uitzendbureau
07-04-2015	Medewerker Veteranenloket	Overgenomen van uitzendbureau
01-05-2015	Medewerker KOC	In dienst getreden
18-05-2015	Medewerker Veteranenloket	Arbeidsovereenkomst beëindigd op eigen verzoek
18-05-2015	Coördinator educatief programma veteraan in de klas	Arbeidsovereenkomst beëindigd op eigen verzoek
24-05-2015	Medewerker Veteranenloket	Ingang pensioen
01-08-2015	Hoofd Veteranenloket	In dienst getreden
01-09-2015	Coördinator educatief programma veteraan in de klas	In dienst getreden
01-09-2015	Medewerker Veteranenloket	Overgenomen van uitzendbureau
01-10-2015	Assistent educatief programma veteraan in de klas	Overgenomen van uitzendbureau
01-11-2015	Medewerker Veteranenloket / coördinator/ thuisfront	Overgenomen van uitzendbureau
17-11-2015	Medewerker Veteranenloket	Oproepkracht via uitzendbureau
25-11-2015	Activiteiten coördinator (aoo van marine)	Functioneel leeftijdsontslag
01-12-2015	Activiteiten coördinator (sm van marine)	Gedetacheerd vanuit Defensie bij Vi

Formatie/bezetting

Overzicht hiernaast is een weergave van het totale personeelsbestand van het Vi, dus inclusief het defensiepersoneel. In 2015 waren 4,7 FTE medewerkers van Defensie gedetacheerd bij het Vi. Er zijn in 2015 voor projecten tevens diverse personen op basis van urencontracten werkzaam voor het Vi geweest.

Vrijwilligers

2015 heeft voor wat betreft de vrijwilligersorganisatie vooral in het teken gestaan van het ontwikkelen van vrijwilligersbeleid. Bij de totstandkoming zijn zowel beroepskrachten als vrijwilligers betrokken.

Bij het Vi zijn bijna 400 vrijwilligers aangesloten. Het merendeel hiervan is actief bij het educatief programma Veteraan in de Klas. We hebben inmiddels enkele jaren ervaring met het werken met vrijwilligers. Deze ervaring leert dat het verloop onder vrijwilligers hoog kan zijn. Dit had meestal te maken met het verwachtingspatroon. De inzet van het vrijwilligers-

Formatie en personeelsbezetting Vi 2015

Vi & Defensie*	Formatie (begroting)	Bezetting (realisatie)
Directie	1,0	1,0
Stafbureau directeur	4,4	4,2
Veteranenloket (pers Vi)	7,9	9,6
CME	9,2	8,7
KOC	5,7	6,6
GV	0,8	0,8
Totaal (FTE)	29,0	30,9

Personeel ABP	Formatie (begroting)	Bezetting (realisatie)
Veteranenloket sectie ZC	26	28,4

Vrijwilligers

beleid is om vrijwilligers meer te binden aan de organisatie, kwaliteit en professionaliteit te borgen. Dat begint bij een goede werving en selectie. Er is geen open uitvraag meer, maar er worden, net als bij beroepskrachten, vacatures uitgezet. Per vrijwilligersgroep worden voorlichtingen gegeven en worden gesprekken gevoerd. Bij het educatief programma krijgen vrijwilligers de vrijwilligersovereenkomst nadat zij geschoold zijn en een VOG kunnen overleggen. Door het aanscherpen van de werving- en selectieprocedure wordt duidelijker voor de vrijwilliger wat er van hem/haar wordt verwacht.

VOG

Uit de vrijwilligersgroep Veteraan in de Klas kwam naar voren dat zij met regelmaat werden bevraagd door scholen of zij als gastspreker een VOG konden overleggen. Deze vraag is op de jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst aan de vrijwilligers voorgelegd. De aanwezige vrijwilligers hebben unaniem gekozen voor het aanvragen van een VOG voor gastsprekers. In het laatste kwartaal van 2015 zijn alle gastsprekers benaderd met de mogelijkheid om de VOG digitaal dan wel op papier aan te vragen. De VOG biedt, ten opzichte van andere programma's die actief zijn op scholen, kwaliteitsborging en toont professionaliteit.

Uitbreiding voorlichtingsvrijwilligers

De voorlichtingsvrijwilligers zijn in 2015 begonnen met aanwezig zijn bij het vertrek en aankomst van Nederlandse militairen van en naar verschillende missies. Dat doen zij op een passieve manier, dat wil zeggen dat ze niet actief de mensen benaderen, maar zichtbaar aanwezig zijn en vragen kunnen beantwoorden. De vrijwilligers waren op vliegbasis Eindhoven en op de marinebasis Den Helder.

Personeelsvertegenwoordiging (PVT)

Met de directeur en de personeelsadviseur heeft de personeelsvertegenwoordiging, inmiddels bestaand uit vijf personen, constructief overleg gepleegd. Ook heeft de PVT een overleg met een delegatie van het bestuur gehad en is afgesproken dit voortaan halfjaarlijks te laten plaatshebben. Besloten is dat de PVT in de huidige vorm wordt voortgezet, maar dat met het oog op cao-regels en de uitbreiding van het personeelsbestand moet worden bezien of er een omvorming tot een ondernemingsraad wenselijk/nodig is.

Bijlagen

A. Verstrekte treinkaarten in 2015

Verstrekte NS-dagkaarten Algemeen

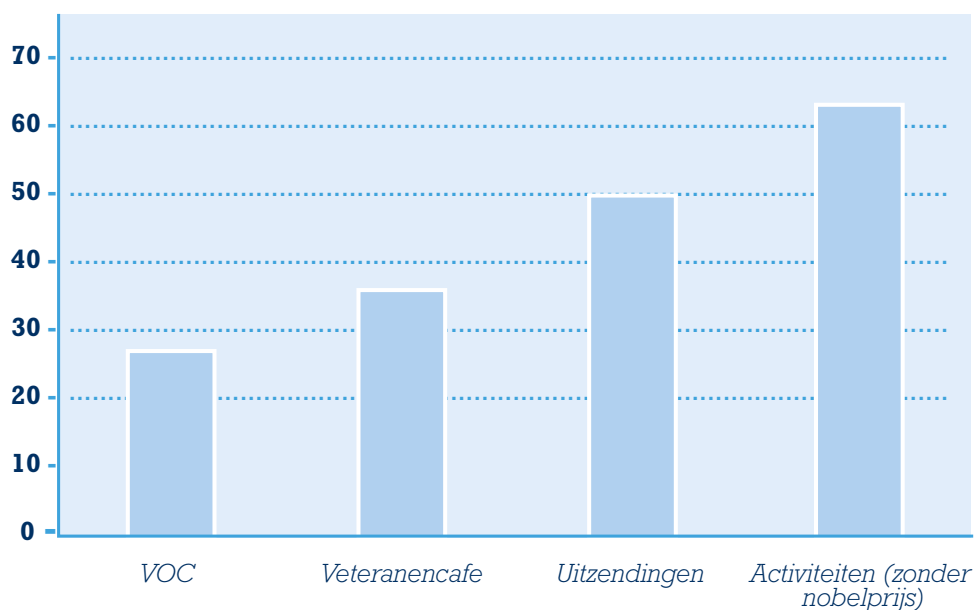
Vrijvervoer 2015	21.875
Extra uitgegeven vrijvervoer	107
Totaal uitgegeven Algemeen Vrijvervoer	21.982

Evenementen

Wageningen	1.000
KL Veteranendag	4.278
Nederlandse Veteranendag	6.920
KM Veteranendag	3.772
Herdenking Roermond	9.511
KLu Veteranendag	850
KMar Veteranendag	392
Vereniging Oud-Koreastrijders	76
Prinsjesdag	80
Totaal uitgegeven Evenementen	26.879

Ingekocht	42.500
totaal uitgegeven Algemeen Vrijvervoer	21.982
Totaal uitgegeven treinkaarten	48.861

B. Aanwezigheid bij veteranenactiviteiten

C. Werkbezoeken aan het Vi

Werkbezoeken uit verschillende landen:

16 april 2015	Militair attaché Canada
28 april 2015	Delegatie uit Georgië
12 mei 2015	Delegatie uit Noorwegen
7 juli 2015	Koerdische delegatie
3 december 2015	Delegatie uit Duitsland
15 december 2015	Koerdische delegatie

Werkbezoeken:

26 januari 2015	KTZ R. Hunnago en cdre P. Ort
28 mei 2015	Raadsleden RZO
9 juni 2015	Nationale Ombudsman, mr. R.F.B. van Zutphen
12 juni 2015	Leden Vaste Kamercommissie Defensie, mevrouw A. Eijsink en mr. F. Teeven (via de Basis)
29 oktober 2015	Directie Communicatie Defensie, mr. W.H. Kok en drs. K.A. Meijer

D. Programma's begeleid lotgenotencontact

Datum	Groep	Deelnemers
24 januari	Gezinsdag Wounded Warriors	32 deelnemers
7 en 8 maart	Reünie Libanongroep A-cie	42 deelnemers
2 mei	Reünie Cambodjagroep 27	12 deelnemers
13 en 14 juni	Reünie Nieuw-Guinea	15 deelnemers
13 en 14 juni	Reünie Libanon Post 7-8	27 deelnemers
30 en 31 augustus	Reünie WWNL fietstocht Sarajevo	54 deelnemers
2 oktober	Reünie Indië-weduwen	45 deelnemers
3 oktober	Reünie VJV Gezinsdag	63 deelnemers
10 oktober	Reünie Partners actief dienenden	20 deelnemers
31 oktober	Reünie Transport-bataljon Bosnië	312 deelnemers

E. Publicaties en presentaties

Een overzicht van de belangrijkste publicaties en presentaties van het Vi in 2015.

- Algra, G., Militaire Ooggetuigen. De strijd in mei 1940 (Nijmegen 2015)
- Veteraneninstituut, NCVD e.a., Nederland aan het woord. Veteranen en Veteranendag 2015 (Utrecht 2015)
- Duel, J. en Reuver, Y.M. de, Kerngegevens veteranen 2014 (Doorn 2015)
- Dirksen, M. en Duel, J., Onderzoekswijzer Gezondheid & Welzijn (Doorn, 2015)
- Reuver, Y.M. de, Nuldelijnshelpers. Persoonlijke achtergronden, ervaringen en behoeften. (Doorn 2015)
- B. Bouman, Succes in een verloren oorlog. Het 6e Regiment Veldartillerie en zijn Speciale Troepen in de onafhankelijkheidsstrijd van de Republiek Indonesië, 1946-1949. (Nijmegen 2015)
- Factsheet Posttraumatische stressstoornis na uitzending (Doorn 2015)
- Factsheet Interviewcollectie Nederlandse Veteranen (Doorn 2015)
- Factsheet Onverklaarde Lichamelijke Klachten (Doorn 2015)
- Factsheet Veteranen met een missie (Doorn 2015)
- Wijngaarden, B., Duel, J. e.a., Veteraan, hoe gaat het met U? Een onderzoek naar het welbevinden van de Nederlandse veteraan. Eindrapport. (Utrecht 2015)
- Duel, J., Veteraan, hoe gaat het met U? Een onderzoek naar het welbevinden van de Nederlandse veteraan. Publiekssamenvatting. (Driebergen 2015)

F. Jaarrekening

Stichting het Veteraneninstituut: Balans per 31 december 2015

ACTIEF	31 december 2015		31 december 2014	
	€	€	€	€
Materiële vaste activa				
Andere vaste bedrijfsmiddelen		87.077		110.448
Vlottende activa				
Overige vorderingen en overlopende activa	600.372		421.351	
Liquide middelen	1.003.765		901.951	
		1.604.137		1.323.302
		1.691.214		1.433.750
PASSIEF				
Eigen vermogen				
Algemene reserve	568.597		580.825	
Bestemmingsreserves	420.107		135.784	
		988.704		716.609
Kortlopende schulden				
Crediteuren	318.096		179.216	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	49.576		43.547	
Pensioenen	5.297		7.894	
Overige schulden en overlopende passiva	329.541		486.484	
		702.510		717.141
		1.691.214		1.433.750

Stichting het Veteraneninstituut: Rekening van baten en lasten over 2015

	2015	Begroot 2015	2014
	€	€	€
Baten			
Subsidie Ministerie van Defensie	5.887.500	5.682.500	6.206.650
Subsidie verstrekking Veteranenpassen	0	0	171.153
Vergoeding Ministerie van Defensie LZV	631.500	744.725	0
Financiële baten	10.407	4.000	16.202
Overige baten	19.607	60.194	3.082
Totaal baten	<u>6.549.014</u>	<u>6.491.419</u>	<u>6.397.087</u>
Lasten			
Dienstverlening en voorlichting	2.928.914	3.575.494	3.673.535
Kennis- en onderzoeksfunctie	547.760	599.400	607.220
Loketfunctie naar de Veteranenzorg	475.223	275.000	971.684
Facilitaire dienstverlening	2.325.022	2.041.525	1.471.377
Totaal lasten	<u>6.276.919</u>	<u>6.491.419</u>	<u>6.723.816</u>
Exploitatiesaldo totaal	<u>272.095</u>	<u>0</u>	<u>-326.729</u>
Resultaatbestemming			
Mutatie algemene reserve	367.772	0	170.547
Mutatie bestemmingsreserves	-95.677	0	-497.276
	<u>272.095</u>	<u>0</u>	<u>-326.729</u>

G. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Het bestuur van Stichting 'Het Veteraneninstituut'

De in dit jaarverslag 2015 op pagina 34 en 35 opgenomen balans per 31 december 2015 en de rekening van baten en lasten over 2015, zijn ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening van Stichting 'Het Veteraneninstituut'. Wij hebben een goedkeurend oordeel verstrekt bij die jaarrekening in onze controleverklaring van 15 maart 2016. Desbetreffende jaarrekening en deze balans en rekening van baten en lasten, bevatten geen weergave van gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden sinds de datum van onze controleverklaring van 15 maart 2016.

De in dit jaarverslag opgenomen balans en de rekening van baten en lasten bevat niet alle toelichtingen die zijn vereist op basis van de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. Het kennismaken van de balans en rekening van baten en lasten kan derhalve niet in de plaats treden van het kennismaken van de gecontroleerde jaarrekening van Stichting 'Het Veteraneninstituut'.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van balans en de rekening van baten en lasten, in overeenstemming met de grondslagen ontleend aan de gecontroleerde jaarrekening.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de samengevatte jaarrekening op basis van onze werkzaamheden, uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands Recht, waaronder de Nederlandse Standaard 810, "Opdrachten om te rapporteren betreffende samengevatte financiële overzichten".

Oordeel

Naar ons oordeel zijn de in dit jaarverslag op pagina 34 en 35 opgenomen balans per 31 december 2015 en de rekening van baten en lasten 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten consistent met de gecontroleerde jaarrekening van Stichting 'Het Veteraneninstituut'.

Enschede, 25 maart 2015

Ten Kate Huizinga Accountants + Belastingadviseurs

w.g. G.J.H. Oude Voshaar RA

H. Overzicht afkortingen

ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
BLC	Begeleid Lotgenotencontact
BNMO	Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstsachtoffers
BRD	Bijzondere Regelingen Defensie
CADIG	Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden
CDC	Commando DienstenCentra
CME	Communicatie en Maatschappelijke Erkenning
CUV	Contactraad Uitvoering Veteranenbeleid
DANS	Data Archivering and Networked Services
DAVDO	Decentraal Afstemmingsoverleg Veteranen Defensie Onderdelen
DCBMW	DienstenCentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk
DGV	Diensten Geestelijke Verzorging
DIG	Draaginsigne Gewonden
DISKV	Digitale Sociale Kaart Veteranen
DPOD	Divisie Personeel & Organisatie Defensie
ERGOMAS	European Research Group on Military and Society
ESTSS	European Society for Traumatic Stress Studies
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GV	Geestelijke Verzorging
ICNV	Interview Collectie Nederlandse Veteranen
IGK	Inspecteur der Krijgsmacht
ISTS	International Society for Traumatic Stress Studies
IUS	Inter-University Seminar on Armed Forces and Society
KL	Koninklijke Landmacht
KLu	Koninklijke Luchtmacht
KM	Koninklijke Marine
KMar	Koninklijke Marechaussee
KOC	Kennis- en Onderzoekscentrum
KTOMM	Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek
LHV	Landelijke Huisartsen Vereniging
LZV	Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen
MGGZ	Militaire Geestelijke Gezondheidszorg
NCVD	Nationaal Comité Veteranendag
NISA	Netherlands Intelligence Studies Association
NIMH	Nederlands Instituut voor Militaire Historie
NIOD	Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie
NLDA	Nederlandse Defensie Academie
NLVD	Nederlandse Veteranendag
NMK	Nationale Militaire Kampioenschappen
NMM	Nederlands Militair Museum
OLK	Onverklaarde Lichamelijke Klachten
OMK	Open Militaire Kampioenschappen
OPCO	Operationeel Commando
PTSS	Posttraumatisch Stresssyndroom
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
RZO	Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek
TOS	Trends, Onderzoek en Statistiek
UVRD	Uitvoering Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten en Decoraties
VEVA	Veiligheid en Vakmanschap
Vi	Veteraneninstituut
VOC's	Veteranen Ontmoetingscentra
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VP	Veteranen Platform
VRS	Veteranen Registratie Systeem
WEP	Waardering Erkenning Politie

Colofon

Uitgave

Stichting het Veteraneninstituut, Doorn

Vormgeving/Druk

deHoop&Koning, Driebergen

Fotografie omslag

Maarten de Groot

De coverfoto komt uit de nieuwe collectie huisstijlfoto's van het Veteraneninstituut van veteranen in werkelijke dienst.

veteraneninstituut

veteraneninstituut.nl